

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΟΣΕΩΣ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ ΣΤΟΚ

00000930 ΙΣΟΓΕΙΟ
ΒΙΑΣΜΟΣ

ΔΡΧ. 100

- βιασμός
- τύπος
- ο βιασμός
τόν τύπο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΟΣΕΩΣ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

Όρ
ΣΠΙΤΙ ΤΩΝ Γ

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ

ΚΑΙ ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

ΓΕΝΙΚΗ Γ. ΑΜΜΑΤΕΙΑ ΜΕΛΕΤΑΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

17 ΟΚΤ. 1994

«Βιασμός
είναι η συνειδητή μέθοδος
με την οποία
όλοι οι άνδρες κρατούν
όλες τις γυναίκες
σε κατάσταση φόβου»
Σούζαν Μπραουνμίλλερ

Τά τελευταία τέσσερα χρόνια —από τό 1980— ένα από τά κεντρικά ζητήματα πού απασχολούν τίς αυτόνομες φεμινιστικές ομάδες στην Ελλάδα είναι ή σεξιστική βία σέ βάρος τών γυναικών καί ό βιασμός.

Ό προβληματισμός πού αναπτύχθηκε, οι απόψεις πού διαμορφώθηκαν, οι επιλογές πού έγιναν σέ κάθε περίπτωση σχετικά μέ συλλογικές μορφές δράσης ή δημοσιοποίησης τών απόψεων ακολουθήσαν πρωταρχικά μία έσωτερική πορεία. Αύτή θά επιδιώξουμε νά καταγράψουμε —έστω καί σχηματικά— έδω. Δέν αναφερόμαστε στό σύνολο τών αυτόνομων φεμινιστικών ομάδων, αλλά σέ όρισμένες από αυτές, πού όχι μόνο μοιραζόμαστε τήν έμπειρία τους, αλλά πού θεωρούμε καί ότι ή συμβολή τους στή συνειδητοποίηση καί προβολή του ζητήματος αυτού ήταν αποφασιστική.

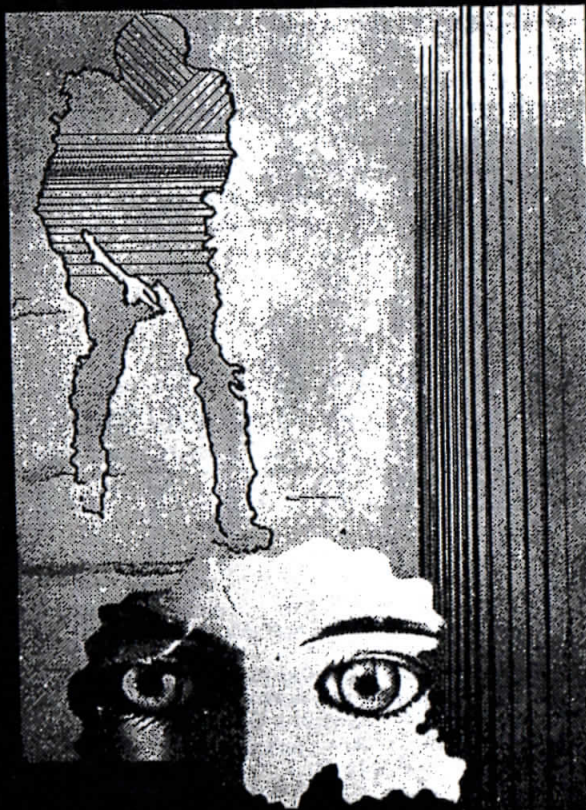
Τό καλοκαίρι του 1980, δημιουργείται στό «Συντονιστικό»* ή πρώτη «γυναικεία ομάδα γιά τή βία καί τούς βιασμούς» πού, μετά τή διάλυσή του, λειτουργεί στό «Σπίτι τών γυναικών»** μέχρι καί τό 1981, όποτε ούσιαστικά διαλύεται. Η δουλειά τής ομάδας αύτής αποτέλεσε τό κύριο έναυσμα γιά τή δημιουργία τής «Ομάδας Πρωτοβουλίας ενάντια στή βία καί τούς βιασμούς» καί τή γενίκευση του σχετικού προβληματισμού σέ όλο τό Σπίτι τών γυναικών.

Σέ μία πρώτη φάση (από τό φθινόπωρο του 1980 ως τό καλοκαίρι του 1981) ή ομάδα ανιχνεύει καί συζητά τό περιεχόμενο τής σεξιστικής βίας καί του βιασμού, καθώς καί τούς τρόπους μέ τούς όποιους βιώνουμε, οι γυναίκες, αύτή τήν πραγματικότητα. Μέ κεντρικό έρώτημα: τί είναι γιά μās ό βιασμός, εκτός από τόν όρι-

* Τό «Συντονιστικό» προέκυψε από μία ανάγκη έπαφής καί συντονισμού τών αυτόνομων, κυρίως, ομάδων καί γυναικών, πού εκδηλώθηκε μετά τή διαδήλωση γιά τό Οίκογενειακό Δίκαιο στίς 7 Μαρτίου 1980. Λειτουργήσε όλο τό καλοκαίρι καί διαλύθηκε τό φθινόπωρο του 1980.

** Τό «Σπίτι τών γυναικών» δημιουργήθηκε άμέσως μετά τή διάλυση του Συντονιστικού, μέ πρωτοβουλία όρισμένων αυτόνομων ομάδων καί γυναικών. Λειτουργεί μέχρι σήμερα, ως τόπος συνάντησης καί δουλειάς.

ΠΟΡΕΙΑ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ
ΠΡΟΠΥΛΑΙΑ 25 ΙΟΥΝΗ 8.30 το βραδυ
ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ
ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗΝ ΒΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟΥΣ ΒΙΑΣΜΟΥΣ

ΓΥΝΑΙΚΕΣ
ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΜΑΣ ΕΙΝΑΙ
ΝΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΜΕ
ΑΦΟΒΑ ΤΗ ΝΥΧΤΑ

σμό που δίνει ο νόμος σ' αυτή την πράξη, ξετυλίγονται μία σειρά από συζητήσεις όπου κυρίαρχο στοιχείο είναι η βιωματική εμπειρία. Οι συζητήσεις αυτές έφεραν στην επιφάνεια για όλες μας καταχωνιασμένες μνήμες από ποικιλόμορφους και αναρίθμητους βιασμούς που έχουμε υποστεί (σεξιστική βία, σεξουαλικό βιασμό από άγνωστο ή γνωστό, απόπειρες βιασμού, μόνιμος φόβος για ένδεχομένο βιασμό κτλ.), και γέννησαν την ανάγκη να εντοπίσουμε και να ερμηνεύσουμε τους μηχανισμούς που διαιωνίζουν τους ρόλους του άντρα-θύτη και της γυναίκας-θύματος, και πού μας κάνουν να βιώνουμε τη βία και το βιασμό —άκόμα και ως ένδεχομένο— με ένοχή, ντροπή και άπεραντο φόβο.

Η οικογένεια και το σχολείο, ή παιδική και έφηβική ηλικία μας απασχόλησαν επίμονα. Συζητήσαμε για το πώς μαθαίνουμε να ντρεπόμαστε για τη σεξουαλικότητά μας, να νιώθουμε ένοχες για τις σεξουαλικές επιθέσεις που έχουμε υποστεί από παιδιά, να δεχόμαστε τον περιορισμό της αυτοπεποίθησης και της ενεργητικότητάς μας μέσα στα πλαίσια της «κοριτσιίστικης» ανατροφής μας, να προσαρμοζόμαστε τελικά στο ρόλο μας. Προσπαθώντας να απαντήσουμε στο ερώτημα «γιατί ο βιασμός» οδηγηθήκαμε στην καρδιά του γυναικείου ζητήματος, στην ανισότητα σε βάρος των γυναικών.

Οι συζητήσεις αυτές στάθηκαν για μας ιδιαίτερα σημαντικές γιατί, από τη μία, είχαν ως αποτέλεσμα τη σύνθεση και αναγωγή επιμέρους προσωπικών βιωμάτων σε θεωρητική άποψη και, από την άλλη, σηματοδοτούν έναν νέο τρόπο ανάλυσης και ερμηνείας αυτών που μας συμβαίνουν καθημερινά ως γυναίκες.

Η συνειδητοποίηση ότι ο βιασμός δεν είναι κάτι μακρινό που συμβαίνει άλλου, αλλά ότι μας αφορά όλες, έκανε επιτακτική την ανάγκη να αποκαλύψουμε το φυλετικό χαρακτήρα της βίας που άσκειται πάνω μας και πού ο βιασμός αποτελεί την άκραιο έκφρασή της.

Όταν η σιωπή έσπασε ανάμεσά μας, ξεπήδησε όρμητική ή διάθεση να διεκδικήσουμε το δικαίωμά μας να κυκλοφορούμε αφοβα στους δρόμους, στα πάρκα, στην πόλη τη μέρα και τη νύχτα.

Ταυτόχρονα, τίθεται για πρώτη φορά το ζήτημα μιας συλλογικής αντιμετώπισης των βιασμών που διαπράττονται καθημερινά και φτάνουν ως τη δημοσιότητα.

Αναλύοντας τις «τυπικές» διαδικασίες που συνεπάγεται η καταγγελία ενός βιασμού (κατάθεση στην αστυνομία, ιατροδικαστική εξέταση, δίκη, δημοσιότητα στον τύπο), πού ή καθεμιά τους αποτελεί ένα νέο βιασμό, διατυπώθηκε η ανάγκη να ξεπεραστεί η ένοχή που νιώθουμε ως θύματα. Η συμπάρασταση σε όσες έχουν υποστεί βιασμό, σε όλα τα στάδια που ακολουθούν την καταγγελία και ειδικότερα στο δικαστήριο, αποτελεί μία μορφή συλλογικής δράσης, έφόσον είναι σύμφωνη με την επιθυμία του θύματος.

Αποσπασματικές και αντιφατικές απόψεις για διάφορα θέματα τέθηκαν στις συζητήσεις αυτές: Η αυτοδικία ή η προσφυγή στα δικαστήρια, η διεκδίκηση παραδειγματικών ποινών για τους βιαστές ή η άρνηση του σωφρονιστικού συστήματος για όλους, ή πίεση για την αλλαγή του θεσμικού πλαισίου ή η άρνηση να διεκδικηθεί οποιαδήποτε μεταρρύθμιση είναι θέματα που αναδεικνύουν, από τη μία, την αδυναμία να διατυπωθεί μία ολοκληρωμένη άποψη και, από την άλλη, διαγράφουν τρεις πρώτες διαφορές και αντιθέσεις μεταξύ μας.

Μία προκήρυξη και διαδήλωση τό βράδυ μέ φακούς και κεριά στους δρόμους της Αθήνας (25 Ιουνίου 1981) ήταν η πρώτη συλλογική και δημόσια έκφραση όλων αυτών των προβληματισμών. Κύρια συνθήματα: «Κάθε γυναίκα μπορεί να βιαστεί, γυναίκες καταγγίλτε τό βιαστή», «Ο τύπος μᾶς βιάζει καθημερινά, ο τύπος μᾶς βιάζει άλλη μία φορά».

- **ΟΧΙ ΣΤΗ ΒΙΑ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΒΙΑΣΜΟΥΣ**
- **ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΕΙΝΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΜΑΣ ΝΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΜΕ ΑΦΟΒΑ ΤΗ ΝΥΧΤΑ**
- **Η ΠΟΛΗ ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ ΔΙΚΗ ΜΑΣ**

Καθημερινά:

- Μᾶς στερουν κάθε δυνατότητα αὐθορμητισμοῦ, ἐλεύθερης ἐκφρασης καὶ κίνησης, γνωριμίας μέ τό κορμί μας, ἀμφισβήτησης.

Μᾶς μαθαίνουν:

- νά εἶμαστε ὑπάκουες, ἀβουλες, χωρίς γνώμη καί προσωπικότητα· κάθε ὥρα, πρόθυμα ἀντικείμενα ἡδονῆς καί φροντίδας γιά τούς ἄλλους.
- νά ὑπάρχουμε μόνο μέσα ἀπό τούς ἄλλους, μέσα ἀπό τήν προσφορά μας στόν ἄντρα - πατέρα - σύζυγο - φίλο, παιδιά.
- Ἐμεῖς γιά δέν ὑπάρχουμε.
- νά νιώθουμε ἐνοχές διαν δέν ἀνταποκρινόμαστε στό πρότυπα ἄντρα - γυναίκα που μᾶς ἔχουν ἐπιβάλει.
- νά ἀποδεχόμαστε ἀδιαμαρτύρητα σάν φυσική κατάσταση τόν καθημερινό μας ἀκρωτηριασμό - βιασμό τῆς προσωπικότητάς μας.

Σέ κάθε προσπάθεια ἀμφισβήτησης καί διεκδίκησης τῆς αὐτοδιάθεσής μας ἀντιμετωπίζουμε τήν κοινωνική περιθωριοποίηση.

Μέ χλευασμό, εἰρωνία, ἐτικέτες, ὅπως «ἀφύσικες», «ἀνώμαλες», προσπαθοῦν νά μᾶς ἐπαναφέρουν στό «φυσικό μας ρόλο».

Ὁ βιασμός εἶναι καθημερινός· γιατί γιά μᾶς τίς γυναίκες βιασμός δέν εἶναι μόνο ὁ σεξουαλικός βιασμός.

Βιασμός εἶναι:

- ὁλόκληρη ἡ διαπαιδαγώγησή μας
- τό νά μᾶς βάζουν χέρι στό αὐτοκίνητο, τό δρόμο, τή δουλειά.
- τό νά χρειάζομαστε τήν παρουσία τοῦ «ἄντρα-προστάτη» γιά νά κυκλοφοροῦμε ἀφοβα.

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗΝ ΒΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟΥΣ ΒΙΑΣΜΟΥΣ

ΣΑΒΒΑΤΟ 4 ΔΕΚΕΜΒΡΙΗ 10.30 π.μ. - 10.30 μ.μ.
ΓΑΛΛΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΣΙΝΑ 31

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΝΑ ΚΑΝΟΥΜΕ ΤΟΝ ΦΟΒΟ ΜΑΣ ΕΞΕΓΕΡΣΗ

ΣΠΙΤΙ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

- τό νά προσαρμόζουμε τό ντύσιμό μας έτσι πού νά μή θεωρηθούμε προκλητικές.
- τό νά κατακερματίζεται τό κορμί μας στίς διαφημίσεις, τά πορνό.
- τό νά καθορίζεται ή σεξουαλικότητά μας από τή θέληση του άντρα - σύζυγου ή φίλου.
- ό τρόπος πού μās αντιμετώπιζουν ή αστυνομία, ό λατροδικαστής, τό δικαστήριο, όταν καταγγέλλουμε τό σωματικό μας βιασμό.
- ό τρόπος πού παρουσιάζεται τό γεγονός ενός σωματικού βιασμού από τόν Τύπο.
- 'Η βία σέ μās τίς γυναίκες είναι πιό αισθητή τή νύχτα όπου:
 - μόνο τό γεγονός πώς κυκλοφορούμε μόνες θεωρείται πρόκληση.
 - όρισμένες περιοχές καί δρόμοι ανήκουν αποκλειστικά στους άντρες.
 - οι πράξεις βίας πάνω μας είναι πιό συχνές:
 - νά μās λένε αισχρόλογα
 - νά μās ακολουθούν
 - νά μās βάζουν χέρι
 - νά μās βιάζουν σωματικά.

Γυναίκες
χρειάζεται νά αγωνιστούμε γιά νά αλλάξει ή νοοτροπία κού θέλει:
• έμās αντικείμενα
καί δίνει στους άντρες τό δικαίωμα:
• νά μās χρησιμοποιούν γιά τήν εκτόνωσή τους
• τό δικαίωμα γιά νά μās βιάζουν.

**"Όλες στήν πορεία διαμαρτυρίας
τήν Πέμπτη 25 του 'Ιούνη, ώρα 8.30 τό βράδυ
στά Προπύλαια.**

- ΟΧΙ στή βία καί τούς βιασμούς
- Τό κορμί μας ανήκει σέ μās
- 'Η νύχτα είναι καί δική μας
- Νά σπάσουμε τή σιωπή πού μās επιβάλλουν.

γυναικεία ομάδα πρωτοβουλίας
ένάντια στή βία καί στό βιασμό.

Τό φθινόπωρο καί τό χειμώνα του 1981 οι συζητήσεις γιά τό περιεχόμενο του βιασμού συνεχίζονται. 'Ωστόσο, επίκεντρο του προβληματισμού τήν περίοδο αυτή αποτελεί ή επιλογή μορφών συλλογικής καί οργανωμένης δράσης.

Τά ζητήματα πού τέθηκαν τήν προηγούμενη φάση συζητιούνται τώρα διεξοδικά καί οι πρώτες απόψεις κρυσταλλώνονται. Τό προσωπικό στοιχείο στίς συζητήσεις αυτές είναι έντονο, εφόσον δέν θεωρούμε ότι οι όποιες επιλογές δράσης άφορούν κάποιο ά-πρόσωπο γυναικείο σύνολο έξω από μās, αλλά έμās τίς ίδιες.

ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ — ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ

Της Γυναικείας Όμάδας Πρωτοβουλίας ενάντια στη Βία και τούς Βιασμούς

«Ο τύπος μᾶς βιάζει καθημερινά. Ο τύπος μᾶς βιάζει άλλη μιά φορά». Ένα σύνθημα που φώναζαν οι γυναίκες στην πορεία ενάντια στη βία και τούς βιασμούς (Πέμπτη 3.12.81) και που αποσιωπήθηκε από όλες τις εφημερίδες... Ίσως όχι τυχαία.

Τό άρθρο του κ. Λευτέρη Παπαδόπουλου (Νέα 5.12.81) επιβεβαιώνει ότι το σύνθημα αυτό ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα.

Ο βιασμός στού Φιλοπάππου έδωσε τήν εύκαιρία στόν άρθρογράφο νά φτιάξει ένα μελό-πορνό αφήγημα, όπου ο βιασμός αποσυνδέεται από τις κοινωνικές αιτίες που τόν γεννούν και τόν αναπαράγουν.

Έτσι οι βιαστές είναι κάποιοι «μαυριδεροί κτηνάνθρωποι», μέ «χωριάτικη προφορά», πλάσματα που δέν ανήκουν στόν κόσμο μας, που δέν έχουν καμία σχέση μέ τόν οικογενειάρχη, τό διανοούμενο, τό φοιτητή, τόν επιστήμονα, κάθε «ευδόληπτο» πολίτη.

Στήν περιγραφή του βιασμού, ή γυναίκα, σάν ανθρώπινη ύπαρξη που σκέφτεται και αισθάνεται, δέν υπάρχει. Χρησιμοποιείται μόνο ή γυναίκα σάν αντικείμενο γιά νά φτιαχτεί τό φόντο τής Ιστορίας. Μ' άλλα λόγια, ο νέος που βασανίζεται από τό θέαμα, που «θολώνει τό μυαλό του», που νιώθει ανήμπορος, είναι τό υποκείμενο. Αντίθετα δέν φαίνεται πώς ή γυναίκα βιώνει τό βιασμό της. Τή βλέπουμε μόνο νά κλαίει, νά μοιρολογάει μέ «μικρούς λασπωμένους αναστεναγμούς»... Στό γιατρό μαθαίνει πώς «ευτυχώς, δέν έπαθε τίποτα σοβαρό» (ευτυχώς!!) κι αυτό καθόλου δέν σχολιάζεται από τόν άρθρογράφο, που άμέσως μᾶς παραπέμπει στόν πόνο του νέου.

Ξαναγυρίζοντας στή σκηνή του βιασμού, διαβάζουμε: «Έιχαν ξαπλώσει τήν κοπέλα πάνω στά χόρτα. Δύο τήν κρατούσαν άκίνητη. Ο τέταρτος τής έβγαλε τις μπότες και τό καλσόν. Τής έβγαλε και τό τελευταίο της εσώρουχο. Χούφτωσε καλσόν και εσώρουχο και τά χωσε μέ βία στήν τσέπη του πανωφοριού της. Κι ύστερα χύθηκε πάνω της... Ο Ένας σηκωνόταν, ο άλλος έσκυβε...».

Οι φράσεις αυτές θά μπορούσαν νά ήταν απόσπασμα κάποιου σκληρού πορνό και καθόλου δέν άγγίζουν τήν τραγική διάσταση του βιασμού έτσι όπως τόν έζησε ή κοπέλα.

«... Ένα κορίτσι 22 ετών, που βρίσκεται στόν προθάλαμο τής τρέλας. Και, τούτη τήν ώρα, περισσότερο άπ' όλα τήν άπασχολεί μή και γίνει γνωστή ή ντροπή της.

Τό κατάντημά μας...»

Έτσι τελειώνει τό άρθρο. Είναι πράγματι κατάντημα τής κοινωνίας μας, που μέσα από τούς θεσμούς της ένοχοποιεί τήν κάθε γυναίκα που βιάζεται και μετατρέπει τήν όργή της σέ ντροπή. Μόνο που αυτή ή κριτική στάση του άρθρογράφου τήν τελευταία στιγμή αναιρείται από τό ίδιο τό άρθρο του, στό βαθμό που συμβάλλει στήν άποικονωτικοποίηση του βιασμού και τόν παρουσιάζει σάν ιδιωτικό δράμα και δημόσιο θέαμα.

Αθήνα, 8.12.1981

Γυναικεία Όμάδα Πρωτοβουλίας ενάντια στη Βία και τούς Βιασμούς
(«Σπίτι τών Γυναικών» - Ρωμανού Μελωδού 4 - Αθήνα)

Οι άμέτρητες άτομικές έμπειρίες που κατατίθενται επαναφέρουν τή συζήτηση, από τή μιά, στό βιασμό ως άκραία έκφραση του δικαιώματος που έχει κάθε άντρας πάνω σέ όλες τις γυναίκες και, από τήν άλλη, στήν άδυναμία μας νά αντιδράσουμε από φόβο και ντροπή στις φυλετικές πράξεις βίας.

Κείμενα, πορείες, διαδηλώσεις, κινητοποιήσεις στις δίκες και ή δημιουργία ομάδας συμπαράστασης στις γυναίκες-θύματα βιασμού ήταν οι κύριες μορφές συλλογικής δράσης που επιλέξαμε.

Ωστόσο, τό θέμα που έγινε αντικείμενο έντονων συζητήσεων ήταν κυρίως ή επιλογή τής αυτοδικίας ή τής παρέμβασης στό θεσμικό πλαίσιο. Οι δύο διαφορετικές άπόψεις διατυπώθηκαν άρκετά καθαρά, χωρίς νά αποφευχθούν πάντοτε οι έντάσεις μεταξύ μας.

Η άμεση κινητοποίηση γιά τόν ομαδικό βιασμό στού Φιλοπάππου και τό γράμμα-καταγγελία στά ΝΕΑ γιά τό άρθρο του Λ. Παπαδόπουλου εκείνες τις μέρες, ήταν συνέπεια αυτών τών συζητήσεων. (Τό γράμμα αυτό δέν δημοσιεύτηκε σέ καμία εφημερίδα.) Η περίοδος αυτή οδήγησε στή δημιουργία, τήν άνοιξη, μιάς νέας ομάδας γιά τήν αντιμετώπιση τών βιασμών, που λειτουργήσε γιά μικρό χρονικό διάστημα. Η ομάδα ξεκίνησε νά μελετά τό νομικό πλαίσιο του βιασμού και νά έρευνά τή δυνατότητα νά διεκδικήσουμε τήν παρουσία μας στις δίκες βιασμού ως πολιτική άγωγή.

Τό φθινόπωρο του 1982 —μετά και από τούς βιασμούς μέ φόνο που είχαν διαπραχθεί τό καλοκαίρι— αποφασίζουμε νά επικεντρώσουμε και νά έντείνουμε τή δραστηριότητά μας ενάντια στη βία και τούς βιασμούς.

Έτσι, οργαώνεται —στό Γαλλικό Ίνστιτούτο— μονοήμερη συνάντηση γυναικών (4 Δεκέμβρη) και λίγες μέρες άργότερα προβολή τής καναδέζικης ταινίας γιά τό βιασμό «Νά πεθαίνεις ούρλιάζοντας» τής Α.Μ. Πουαριέ. Παράλληλα, συμμετέχουμε στήν οργάνωση συγκέντρωσης και πορείας στό Ύπ. Δικαιοσύνης (Δεκέμβρης). Τήν πρωτοβουλία γι' αυτή τήν κινητοποίηση είχε ή «Όμάδα Γυναικών Φιλοσοφικής».

Η οργάνωση τής μονοήμερης συνάντησης γιά τή βία και τούς βιασμούς, προέκυψε από μιά καταρχήν άνάγκη νά συζητήσουμε και νά ανταλλάξουμε άπόψεις μέ περισσότερες γυναίκες, κύρια όμως από τήν έπιθυμία νά υπάρξει μιά μόνιμη, μαζική και οργανωμένη δράση από περισσότερες αυτόνομες φεμινιστικές ομάδες και γυναίκες.

Τά θέματα γιά τά όποια διατυπώθηκαν οι προβληματισμοί και οι άπόψεις μας ώστε νά άποτελέσουν τό πλαίσιο τών συζητήσεων στή συνάντηση αυτή, είναι τέσσερα.

Τό πρώτο άφορά τούς μύθους και τις προσπάθειες θεωρητικοποίησης που έπιχειρούνται τά τελευταία χρόνια γιά τό περιεχόμε-

νο του βιασμού. Μύθοι και θεωρητικές έρμηνείες που προβάλλονται από τα μέσα επικοινωνίας —μαζικά ή περιθωριακά— και συμβάλλουν —μέ τον ένα ή άλλο τρόπο— στη διαιώνιση της κυρίαρχης —κοινωνικά— άποψης για το βιασμό. Άποψη που ουσιαστικά αποκρύπτει το φυλετικό χαρακτήρα της βίας που ασκείται σε βάρος των γυναικών και της άκραίας έκφρασής της, του βιασμού.

Τό δεύτερο άφορα το νομικό πλαίσιο του βιασμού και ειδικότερα την όπτική του ισχύοντος νόμου πάνω στο τί είναι βιασμός. Ταυτόχρονα, επιχειρείται ή διατύπωση της δικής μας όπτικής ή όποια μπορεί να αποτελέσει και άπαιτηση για τό περιεχόμενο ενός νέου, αναθεωρημένου νόμου. Ό τύπος, ως ό σημαντικότερος «μεσολαβητής» των βιασμών, δημοσιοποιούνται, είναι τό τρίτο θέμα που επιλέχτηκε.

Τέλος, οι δυνατότητες του αυτόνομου γυναικείου κινήματος για την αντιμετώπιση της βίας και των βιασμών σήμερα και στο άμεσο μέλλον αποτέλεσε τό τέταρτο θέμα.

Στίς συζητήσεις αυτές συμμετείχε ένας μεγάλος αριθμός γυναικών και έκφράστηκε —και έδω— έντονα ή ανάγκη για μόνιμη και οργανωμένη δράση των φεμινιστικών ομάδων και των αυτόνομων φεμινιστριών. Όστόσο, για μία ακόμα φορά, ή έκφρασμένη αυτή ανάγκη παρέμεινε στή σφαίρα της επιθυμίας παρόλο που ύπηρξαν και συγκεκριμένες προτάσεις και —κυρίως— δέσμευση ενός αριθμού γυναικών να τίς πραγματοποιήσουν.

Η αδυναμία ύλοποίησης έστω και μιας από τίς μορφές δράσης που προτάθηκαν στή συνάντηση αυτή, λειτούργησε ως άφορμή για να τεθούν μία σειρά από έρωτήματα σχετικά μέ την κατάσταση και τίς προοπτικές του αυτόνομου φεμινιστικού κινήματος στήν Ελλάδα και τον τρόπο μέ τον όποιο λειτουργούμε, ως άτομα, σ' αυτό. Έλπίζουμε ότι τέτοια έρωτήματα θά τεθούν πιο ολοκληρωμένα στή συνάντηση των αυτόνομων γυναικείων ομάδων, ή όποια έχει προγραμματιστεί για τό φθινόπωρο του 1983.

Η ΟΜΑΔΑ ΤΥΠΟΥ

Η Όμάδα Τύπου δημιουργήθηκε στο Σπίτι των Γυναικών τον Άπρίλη του '82. Ό αρχικός στόχος της ομάδας ήταν να καταγράψει τό πώς ό ήμερήσιος ελληνικός τύπος εμφανίζει τον φεμινισμό.

Οι συζητήσεις που έγιναν γύρω από τό θέμα βασίστηκαν, στήν αρχή τουλάχιστον, στίς έντυπώσεις για τό ύλικό που ή κάθε μία από μās είχε μέχρι τότε συγκεντρώσει.

Σύντομα ή διαπίστωση αναδύεται και είναι κοινή: Μετά ή μεταπολίτευση, ό τύπος δημοσιεύει αρκετά άρθρα —κύρια μεταφράσεις— που φέρνουν τον άπόηχο του φεμινισμού από τό έξωτερικό. Η παρουσίασή του είναι μάλλον άρνητικά φορτισμένη και οι φεμινίστριες εμφανίζονται έξαλλες, ύστερικές, έξτρεμίστριες... Γύρω στο 1977 πρέπει να τοποθετείται μία στροφή και ένασχόληση του τύπου μέ τό «γυναικείο ζήτημα» και την «ισότητα των δύο φύλων» στήν Ελλάδα. Ίσως έπειδή αυτή περίπου την εποχή στερέωσαν την παρουσία και ή θέση τους τα καθιερωμένα πλέον γυναικεία σωματεία ΕΓΕ, ΟΓΕ, ΚΑΓ που πρόσκεινται (όπως λέμε όταν θέλουμε να ποούμε διακριτικά και όχι όμά «που είναι παράρτημα») αντίστοιχα στο ΠΑΣΟΚ, στο ΚΚΕ, στο ΚΚΕ(εσ.). Όσο για τον όρο «φεμινισμός» θά εξακολουθήσει να ήχει άκράιος ως ή στιγμή που ή ΕΓΕ θά τον περιλάβει στο λεξιλόγιό της για να τον οικειοποιηθεί αδειάζοντάς τον από τό περιεχόμενό του. Θά πάψει τότε να φορτίζεται άρνητικά και θά φτάσει ν' άκουστεί κι από την τηλεόραση, αναβαπτισμένος όπως ήταν ποιά στο γαλανο-πράσινο χρώμα της «ισότητας».

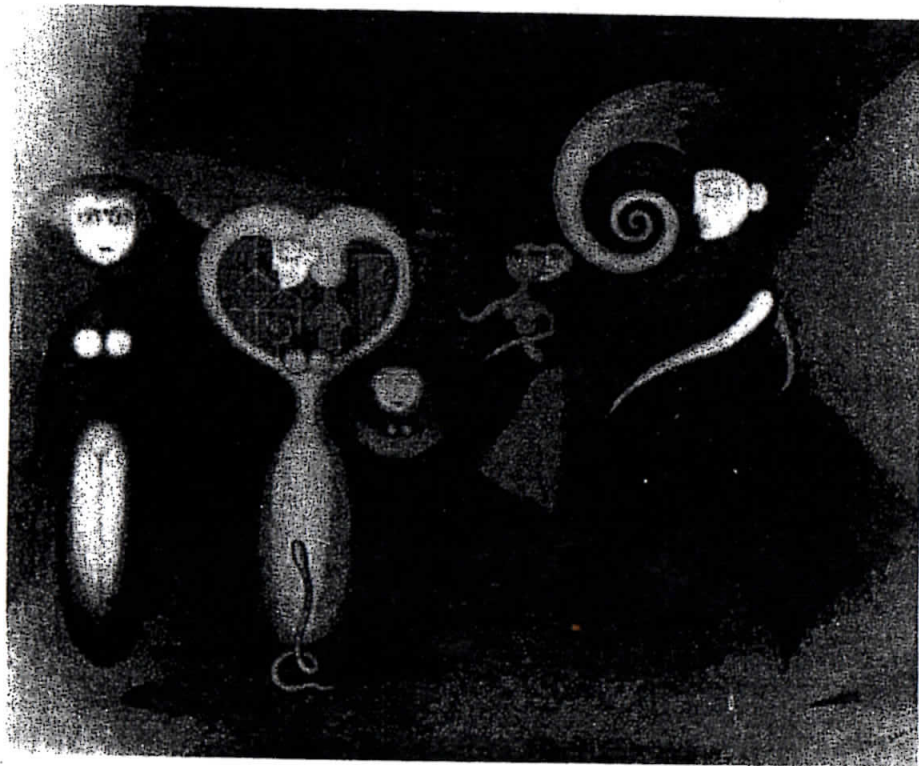
Οι παραπάνω διαπιστώσεις, που πολύ πολύ συνοπτικά αναφέρονται έδω, μās οδήγησαν στή συνέχεια σε μία συζήτηση γύρω από ή δική μας (ως κομμάτι του αυτόνομου γυναικείου κινήματος) στάση άπέναντι στον καθημερινό τύπο. Η συζήτηση κατέληξε σε κάποια έρωτηματικά που έχουν σχέση μέ ή σκοπιμότητα ή τό άνώφελο της προσπάθειας να διαδόσουμε τίς ιδέες μας, τίς άπόψεις μας, μέσα από τον καθημερινό ελληνικό μας τύπο. Τό θέμα του φεμινιστικού τύπου τέθηκε αναπόφευκτα άμέσως μετά. Συζητήσαμε για τό πόσο πολύ μās λείπει και για τό πώς θά θέλαμε να είναι.

Είχαμε φτάσει στον Σεπτέμβριο του '82.

Είχε προηγηθεί ένα καλοκαίρι γεμάτο βιασμούς. Κάτι έπρεπε

νά κάνουμε. Έκτός από τούς βιαστές, διαπιστώσαμε ότι και ο τύπος ξεπερνούσε τόν ίδιο του τόν έαυτό μέσα απ' όσα έγραφε σχετικά μέ τούς βιασμούς. Άποφασίσαμε ν' αφιερώσουμε όλο τόν έπόμενο χρόνο στό θέμα τών βιασμών και ειδικότερα στό πώς οι βιασμοί εμφανίζονται από τόν τύπο και ποιά ιδεολογία κατασκευάζεται μέσα απ' αυτή τήν παρουσίαση.

Η δουλειά μας αυτή συμπυκνώθηκε και καταγράφηκε στά δύο κείμενα πού δημοσιεύονται παρακάτω και πού, μαζί μέ τά υπόλοιπα κείμενα του «Σπιτιού», μοιράστηκαν και συζητήθηκαν στό «μονοήμερο» πού διοργανώσαμε μέ θέμα «Βιασμοί» τόν Δεκέμβριο του 1982 στό Γαλλικό Ίνστιτούτο. Τό τρίτο κείμενο πού ακολουθεί γράφτηκε μετά από μία σειρά συζητήσεων πού έκανε ή Όμάδα Τύπου γιά ν' αναλύσει και νά έρμηνεύσει τήν είδησεογραφία και τά σχόλια του τύπου πού δημοσιεύτηκαν και είχαν σχέση μέ τόν πασίγνωστο πλέον «Δράκο».

Μερικά στοιχεία γιά τούς βιασμούς και συλλογική άπόπειρα σχολιασμού τους

Τά συγκεντρωτικά στοιχεία πού παραθέτουμε δέν αποτελούν έξαντλητικά στατιστικά στοιχεία γιά τούς βιασμούς πού διαπράχθηκαν στή διάρκεια τών έτών 1980 - 1981 - 1982, αλλά προσπάθεια συλλογής ενός αριθμού βιασμών πού έγιναν γνωστοί άπό τή σχετική άρθρογραφία τών έφημερίδων (κυρίως ΝΕΑ και ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ). Άπό τά μέχρι στιγμής στοιχεία δέν μπορούν βέβαια νά συναχθούν όριστικά συμπεράσματα, αλλά μπορούν νά γίνουν κάποιες πρώτες παρατηρήσεις και νά διατυπωθούν μερικές πρώτες υποθέσεις. Τό δείγμα μας περιλαμβάνει 30 βιασμούς πού διαπράχθηκαν τό 1980, 18 τό 1981 και 19 τό 1982.

ΜΗΝΑΣ ΒΙΑΣΜΟΥ

1980 όλους τούς μήνες
1981 άπό Μάρτιο ως Δεκέμβριο
1982 έκτός από τούς μήνες Άπρίλιο - Αύγουστο

ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΒΙΑΣΜΩΝ

1980
1981 σέ όλη τήν Έλλάδα, κυρίως σέ πόλεις
1982

ΧΩΡΟΣ ΒΙΑΣΜΟΥ

1980
1981 έρημικές τοποθεσίες αλλά και κεντρικοί δρόμοι· πολλοί σέ σπίτια
1982

ΧΡΟΝΟΣ ΒΙΑΣΜΟΥ

1980
1981 νύχτα αλλά και νωρίς τό βράδυ και άλλες ώρες τής ημέρας
1982

ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΙΑΣΤΩΝ ΑΝΑ ΒΙΑΣΜΟ

1980 45% περισσότεροι άπό Ένας (1) βιαστής
1981 50% περισσότεροι άπό Ένας (1) βιαστής
1982 οι περισσότεροι έγιναν άπό Έναν (1) βιαστή

ΗΛΙΚΙΑ ΒΙΑΣΤΩΝ	
1980	κυρίως νέοι αλλά και αρκετοί 35-50 χρονών
1981	κυρίως νέοι από 17 ως 26 χρονών
1982	διάφορες ηλικίες
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΒΙΑΣΤΩΝ	
1980	
1981	κυρίως λαϊκά επαγγέλματα - όρισμένοι άνεργοι
1982	
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΒΙΑΣΤΩΝ	
1980	
1981	αρκετοί παντρεμένοι με παιδιά
1982	
ΑΡΙΘΜΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΑΝΑ ΒΙΑΣΤΗ	
1980	
1981	σχεδόν όλοι βίασαν από μία γυναίκα
1982	
ΗΛΙΚΙΕΣ ΒΙΑΣΜΕΝΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	
1980	πολλές νέες αλλά και κάθε ηλικίας ως 63 χρονών
1981	κυρίως νέες αλλά και άλλες ηλικίες
1982	κάθε ηλικίας ως 80 χρονών - πολλές νέες
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΒΙΑΣΜΕΝΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	
1980	
1981	ή ποικιλία τόσο μεγάλη που δεν προσφέρεται για στατιστικά συμπεράσματα
1982	
ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑ ΒΙΑΣΤΩΝ	
1980	
1981	όλοι Έλληνες
1982	
ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑ ΒΙΑΣΜΕΝΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	
1980	κυρίως ελληνίδες αλλά και πολλές ξένες
1981	κυρίως ελληνίδες αλλά και κάποιες ξένες
1982	κυρίως ελληνίδες αλλά και πολλές ξένες
ΣΧΕΣΗ ΒΙΑΣΤΗ ΚΑΙ ΒΙΑΣΜΕΝΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ	
1980	40% γνωστός
1981	20% γνωστός, οι περισσότεροι άγνωστοι
1982	12% γνωστός, οι περισσότεροι άγνωστοι

Τά παραπάνω στοιχεία δεν φιλοδοξούν σε καμιά περίπτωση να χρησιμεύσουν ως ακαταμάχητα στατιστικά δεδομένα. Πρόκειται για άπλη συλλογή των ειδήσεων που αφορούσαν βιασμούς και δημοσιεύτηκαν στις εφημερίδες στη διάρκεια των ετών 1980 - 1981 - 1982. Δεν νομίζουμε ότι έχουμε καν στά χέρια μας το σύνολο των σχετικών ειδήσεων. Είναι όμως πολύ πιθανό να έχουμε τις περισσότερες από τις ειδήσεις βιασμών που δημοσιεύτηκαν στις εφημερίδες ΝΕΑ και ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ στη διάρκεια των τριών τελευταίων χρόνων.

Αυτή η δουλειά έγινε στα πλαίσια της «ομάδας τύπου» που συγκεντρώνεται στο Σπίτι των Γυναικών εδώ κι ένα χρόνο περίπου. Η αρχική πρόθεση δημιουργήθηκε από την ανάγκη να δούμε τη μορφή με την οποία εμφανίζονται οι ειδήσεις περί βιασμού στις διάφορες εφημερίδες, καθώς και το περιεχόμενο αυτών των ειδήσεων.

Στη συνέχεια σκεφτήκαμε ότι δεν θα ήταν κακή ιδέα να φτιάξουμε κι έναν πίνακα με επιμέρους στοιχεία που θα βοηθούσε στην υπονόμευση των μύθων που επικρατούν γύρω από το βιασμό. Η δουλειά αυτή είναι βέβαια ακόμη στα σπάργανα, αλλά θελήσαμε να την παρουσιάσουμε παρ' όλα αυτά, γιατί ίσως βοηθάει τη συζήτηση.

Η στήλη στον πίνακά μας που επιγράφεται Μήνας Βιασμού μπήκε για να δούμε αν οι βιασμοί συγκεντρώνονται περισσότερο σε κάποια συγκεκριμένη εποχή του χρόνου, και τουτό γιατί ο σχετικός μύθος θέλει τους βιασμούς την άνοιξη, που ξυπνάει ή φύση από τον χειμερινό της λήθαργο, και μαζί μ' αυτήν και οι άκατανίκητες σεξουαλικές όρμες του επίδοξου βιαστή, ή έστω τό καλοκαίρι που οι γυναίκες είναι ελαφρότερα ντυμένες και επομένως πιο προκλητικές. Φυσικά τίποτα τέτοιο δεν προκύπτει (πώς ήταν άλλωστε δυνατόν;) και τό μόνο που εμφανίζει ο πίνακας είναι βιασμός σε όλη τη διάρκεια του χρόνου.

Η στήλη Χωροταξική Κατανομή των Βιασμών δείχνει τους βιασμούς να γίνονται σε όλη την Ελλάδα. Αν βλέπουμε να εντοπίζονται κυρίως σε αστικά κέντρα αυτό έχει περισσότερη σχέση με τό ότι οι γυναίκες των πόλεων είναι λογικό να καταγγέλλουν τό βιασμό κάπως πιο εύκολα από τις γυναίκες της υπαίθρου.

Άλλος γνωστός μύθος είναι αυτός που θέλει τό βιασμό αποκλειστικά και μόνο σε έρημικές τοποθεσίες και αυτό συνδέεται με τό μύθο που θέλει τό βιαστή άγνωστο στό θύμα πρόσωπο, που παραφυλάει σε έρημικές και σκοτεινές γωνιές. Τίποτα τέτοιο βέβαια δεν βγαίνει από τον πίνακα, αφού εκτός από τις έρημιές βλέπουμε να γίνονται βιασμοί και σε κεντρικά σημεία των πόλεων αλλά και στα σπίτια, είτε του βιαστή είτε του θύματος ή και τρίτων, σε όλη τη διάρκεια του είκοσιτετραώρου. Όσο για τη σχέση βιαστή και

βιασμένης γυναίκας φαίνεται καθαρά από τόν πίνακα, όπως και από κάποια συγκεντρωτικά στοιχεία των βιασμών του α' εξαμήνου του '82 (άρθρο του 'Ανθ/στή Α. Πετροπουλάκη με τίτλο «Βιασμοί» στην επιθεώρηση Χωροφυλακής, Σεπτέμβρης '82), ότι ένα σημαντικό ποσοστό βιαστών και θυμάτων ήταν ήδη γνωστοί μεταξύ τους. Στο σημείο αυτός ως φέρει ή κάθε μία μας στο νοῦ της, ανασύροντάς τις από τὰ τρίαβαθα πού τις έχει καταχωνιάσει, τις περιπτώσεις βιασμών πού ξέρει από ἐμπειρία προσωπική ή του εὐρύτερου περιβάλλοντός της. Ὑπάρχει ἄραγε καμιά ἀμφιβολία ὅτι ἡ συντριπτική πλειοψηφία των βιασμών πού διαπράττονται εἶναι ἀπό δράστες ἤδη γνωστούς μας; (ὦ πόσο πολύ γνωστούς μας!!) Τέτοιοι βέβαια βιασμοί σπάνια καταγγέλλονται.

Μέ τὰ ἀκριβῶς παραπάνω θά ἔπρεπε νά συσχετίσουμε καί τό γεγονός ὅτι οἱ βιασμοί πού γίνονται γνωστοί, εἴτε ἐπειδή καταγγέλλονται εἴτε ἐπειδή δημοσιοποιῶνται ἀνεξάρτητα ἀπό τή θέληση τοῦ θύματος, ἔχουν γιά δράστες «μὴ προνομιοῦχους» ἀπό κοινωνική καί οικονομική ἀποψη. Ἐνῶ λοιπόν δέν εἶναι καθόλου σίγουρο ὅτι οἱ δράστες αὐτῆς τῆς κατηγορίας ἀποτελοῦν τήν πλειοψηφία στό σύνολο των βιασμών πού διαπράττονται, εἶναι μᾶλλον σίγουρο ὅτι ἀποτελοῦν τήν πλειοψηφία στό σύνολο των βιασμών πού γίνονται γνωστοί. Τό γεγονός αὐτό δημιούργησε συζητήσεις καί διαφωνίες στό χωρο των γυναικείων κινημάτων, ἰδιαίτερα τῆς Εὐρώπης, μέ ἐπίκεντρο τή σκοπιμότητα πού ὑπάρχει στό νά καταγγέλλονται ἀπό τίς γυναῖκες βιασμοί πού διαπράττονται ἀπό ἄνδρες — θύματα τῆς ἀδικῆς καί σκληρῆς τούτης κοινωνίας, ἢ νά ἐπιδιώκεται ἡ τιμωρία τους μέ αὐστηρές ποινές. Ἄν ἔτσι ἔχουν τὰ πράγματα, τότε καταλήγουμε στό συμπέρασμα ὅτι ἀκόμη καί «τῆς γῆς οἱ κολασμένοι» ἔχουν σέ ποιόν ν' ἀνταποδώσουν ὅσα ὑφίστανται γιά νά διασώσουν, ἂν ὄχι τίποτε ἄλλο, τουλάχιστον τόν ἀνδρισμό τους.

Ὁ μύθος πού κατεχορήν ἐπινοήθηκε γιά νά ἀποενοχοποιεῖ τούς «πολλούς» «καλούς» ἄνδρες εἶναι ὁ μύθος τοῦ βιαστή - δράκου, τοῦ διεστραμμένου «τέρατος τῆς φύσεως» πού κανείς δέν μοιάζει μαζί του. Πρόκειται γι' αὐτόν πού βιάζει ἀμέτρητες γυναῖκες μέχρις ὅτου πέσει στά χέρια τῆς αστυνομίας καί τῆς δικαιοσύνης, γιά νά ὀδηγηθεῖ ἐπιτέλους στό ψυχιατεῖο. Ἐ, λοιπόν ὄχι, ὁ τρέχων βιαστής δέν εἶναι δράκος. Ἀπό τόν πίνακά μας βγαίνει ὅτι τό 1980-81-82, σχεδόν ὅλοι οἱ βιαστές βίασαν ἀπό μία καί μόνη γυναῖκα.

Μύθοι ὑπάρχουν ἐπίσης γύρω ἀπό τήν ἡλικία καί των βιαστών καί των θυμάτων τους. Οἱ μύθοι αὐτοί θέλουν τούς βιαστές νέους ὀρμητικούς καί ἀσυγκράτητους καί τίς γυναῖκες νέες κι ἂν ὄχι ὠραῖες τουλάχιστον προκλητικές. Τό μικρό μας δείγμα (πού σίγουρα δέν θά διαψευστεῖ ἀπό ἐμπεριστατωμένα στατιστικά στοιχεία)

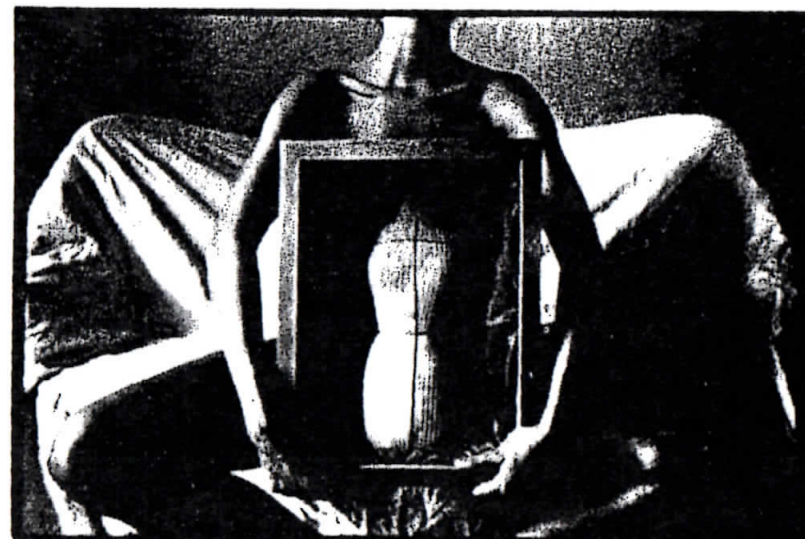
λέει ὅτι οἱ βιαστές, ἐνῶ μπορεῖ νά εἶναι στήν πλειοψηφία τους νέοι, σίγουρα δέν εἶναι μόνο νέοι. Ἰσχύει μᾶλλον κι ἐδῶ αὐτό πού λέμε παραπάνω γιά τούς μὴ προνομιοῦχους: ὅτι δηλαδή οἱ βιασμοί πού γίνονται ἀπό νέους εἶναι τῆς κατηγορίας αὐτῆς πού φτάνει στή δημοσιότητα καί ἴσως στά δικαστήρια. Ὅσο γιά τήν ἡλικία των γυναικῶν σέ σχέση μέ τό βιασμό, ἄς μὴ μιλάμε καλύτερα. Καμιά ἡλικία δέν βρίσκεται ἐκτός κινδύνου.

Παρόμοια πράγματα ἰσχύουν καί γιά ὅ,τι ἀφορᾷ τήν οἰκογενειακή κατάσταση των βιαστών καί των βιασμένων. Πολύ συχνότερα ἀπ' ὅσο φανταζόμαστε ἀναδεικνύονται οἱ βιαστές παντρεμένοι, μπαμπάδες, παππούδες καί διάφοροι ἄλλοι καθωσπρέπει καί φιλήσυχοι πολῖτες. Ὅσο γιά τὰ θύματα, ἐπιχειρήματα ὅπως «ξέρεις ἐγώ εἶμαι μάνα» ἢ «παιδάκι μου ἐγώ εἶμαι γιαγιά τώρα» δέν ἔχουν πέραση.

Καμιά ἀμφιβολία ὅτι μ' αὐτά τὰ ὀλίγα δέν ξεμπερδεύουμε μέ τούς μύθους πού τόσο στέρεα ἔχουν ἐπικρατήσει σέ ὁλόκληρη τήν κοινωνία μας (ὅπως καί σέ ὅλες τίς ἄλλες κοινωνίες) γύρω ἀπ' τούς βιασμούς. Δέν πρόκειται παρὰ γιά νύξεις καί ἀφορμές γιά συζήτηση.

Πάντως δέν κινδυνεύουμε νά διαψευστοῦμε λέγοντας ὅτι ὅλοι αὐτοί οἱ μύθοι καί ἄλλοι πολλοί συμβάλλουν στή δημιουργία κλίματος ἐπιείκειας καί ἀνοχῆς ἀπό τό σύνολο τῆς κοινωνίας ἀπέναντι στό βιαστή.

ΣΠΙΤΙ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ
Δεκέμβριος 1982

Ο βιασμός μέσα από τόν τύπο

Ο Τύπος είναι ένας από τους κύριους παράγοντες που έχουν τη δυνατότητα να διαμορφώνουν την κοινή γνώμη σε θέματα που βιώνουμε καθημερινά σαν πολίτες και, έμμεσα, έχουν αντίκτυπο στη ζωή μας: πολιτική και πολιτιστική ζωή, κοινωνικά θέματα, φόνους, κλοπές, εγκλήματα τιμής, βιασμούς.

Οι μηχανισμοί μέσα από τους οποίους ο Τύπος συμβάλλει στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης και στην καταγραφή - ερμηνεία κάποιων έννοιων είναι πολλοί, σύνθετοι και η λειτουργία τους σ' αυτή τη διαδικασία δεν είναι πάντα εμφανής. Σ' αυτό το κείμενο θα ασχοληθούμε αποκλειστικά με την παρουσίαση των βιασμών από τόν ήμερήσιο τύπο (Νέα, Έλευθεροτυπία 1980, 81, 82).

Διαβάζοντας τις ανακοινώσεις και τὰ άρθρα που αναφέρονται στο συγκεκριμένο θέμα βλέπουμε να γίνεται μιὰ προσπάθεια με διπλό στόχο: από τή μιὰ —μέσα από τήν εικόνα που δίνεται για τή γυναίκα/θύμα—, να αναιρεθεί ή έστω να χάσει τή βαρύτητά της αυτή καθαυτή ή πράξη του βιασμού και, από τήν άλλη, να κατασκευαστεί συγκεκριμένη εικόνα για τό πρόσωπο του βιαστή.

Τίτλοι όπως:

1. «Μπαρούμαν κατήγγειλε βιασμό»
2. «Τής άρεσαν μόνο οί θωπείες»
3. «Καταγγελίες για περίεργους βιασμούς»

προκαταλαμβάνουν τόν αναγνώστη, δημιουργώντας του έστω και μή συνειδητές αμφιβολίες για τό κατά πόσο ή βιασθείσα μπορεί και να τὰ ήθελε. Διότι είναι δυνατόν να μὴν τὰ ήθελε ή αυστριακή τουρίστρια αφού δέχτηκε τούς έρωτικούς άσπασμούς και τίς θωπείες του νεαρού σερβιτόρου σε παραλιακό ζαχαροπλαστείο;

Η κυρίαρχη ιδεολογία υπαγορεύει πώς μιὰ γυναίκα που έχει φτάσει να άγκαλιάζεται και να φιλά έναν άντρα δεν μπορεί παρά να θέλει να όλοκληρώσει. Σε περίπτωση που διεκδικήσει τό αντίθετο, τότε μάλλον ό βιασμός είναι αναπόφευκτος και έν μέρει δικαιολογημένος, αφού οί άντρικές όρμές έχουν φουντώσει και δεν έλέγχονται. Ο έπόμενος τίτλος παραμπέμπει τόν αναγνώστη στη γνώστη ιδεολογία πώς μιὰ γυναίκα που αποφασίζει να γίνει μπαρούμαν, άφενός ξέρει τίς απαιτήσεις και τούς κινδύνους του επαγέλματος (άρα είναι άξια τής τύχης της) και άφετέρου αποτελεί μάλλον αναξιόπιστο πρόσωπο (άρα ή καταγγελία της μπορεί να είναι ψευδής).

Ο τρίτος τίτλος πληροφορεί πώς γίνονται περίεργοι βιασμοί άρα έμμεσα ύπονοείται πώς υπάρχουν και βιασμοί μή περίεργοι δηλ. νορμάλ!

Έτσι όσο ούδέτερο και να είναι τό κείμενο που ακολουθεί, ό ανώδυνος/τυχαίος τίτλος έχει ήδη λειτουργήσει. Είναι όμως ούδέτερο τό ύφος των ανακοινώσεων ή των άρθρων που περιγράφουν ένα βιασμό;

Αποτελεί ή απarıθμηση στοιχείων για τή ζωή και τήν εμφάνιση της γυναίκας άπλή και άθωα πληροφόρηση; Απαράδεκτα και ούσιαστικά άσχετα στοιχεία της μορφής «ή άδελφή του θύματος δούλευε σε καμπαρέ» και φαινομενικά ανώδυνες φράσεις όπως «οί φερόμενοι ως δράστες» και «σύμφωνα πάντα με τήν καταγγελία» συνηγορούν για τό αντίθετο. Τό ότι ή άδελφή του θύματος δούλευε σε καμπαρέ δεν άφορά κανέναν. Η μάλλον δεν θά έπρεπε να άφορά κανέναν. Έπιτέλους γιατί συνιστά πληροφορία ή ποιότητα του επαγέλματος, και μάλιστα όχι του ίδιου του θύματος αλλά τής άδελφής; Ο τύπος όμως φαίνεται να έχει διαφορετική γνώμη. Έτσι, όταν δεν ύπάρχει τίποτα να τονιστεί για τήν ίδια τή βιασμένη, ή ανακοίνωση επιλέγει να μäs πληροφορήσει για συγγενικό πρόσωπο, ύπονώντας πώς τό μήλο κάτω από τή μηλιά θά πέσει. Δεν έχουμε δει βέβαια ποτέ σε αντίστοιχες περιπτώσεις να γράφεται και να συνιστά πληροφορία πώς ή άδελφή του θύματος είναι φοιτήτρια ή δικηγόρος! Έπίσης, μιὰ και ή φράση «ό φερόμενος ως κλέφτης» είναι άγνωστη στον έλληνικό τύπο, ή συχνά επαναλαμβανόμενη φράση «ό φερόμενος σαν δράστης» σε περιπτώσεις βιασμών, σε συνδυασμό με τό «σύμφωνα με τήν καταγγελία» φαίνεται να έξυπηρετεί μόνο τή δημιουργία άμφιβολιών: Ήταν πράγματι βιασμός;

Στίς περιπτώσεις που ό βιασμός είναι αναμφισβήτητος, τὰ άρθρα συνήθως επικεντρώνουν τήν προσοχή τους στο πρόσωπο του βιαστή, φτιάχνοντας γι' αυτόν μιὰ εικόνα που σαφώς δεν μοιάζει με τούς ανθρώπους που καθημερινά συναναστρεφόμαστε στη δουλειά μας, δεν μοιάζει με τούς φίλους μας, δεν έχει τίποτα κοινό με τόν άδελφό, τόν πατέρα ή σύζυγό μας. Έτσι τίτλοι και περιεχόμενο μäs πληροφορούν πώς οί βιαστές είναι: κτηνάνθρωποι, υπάνθρωποι, καμικάζι, σάτυροι, δράκοι, παραπέμποντας είτε σε κάποια ψυχική άνωμαλία, είτε σε κάποια έκφραση κοινωνικής έκτροπής.

Συγχρόνως, οί έφημερίδες θεωρούν ύποχρέωσή τους να αναφέρουν ή να τονίσουν όπου είναι δυνατόν εκείνα τὰ στοιχεία που από τή μιὰ μäs δημιουργούν όικτο γι' αυτά τὰ πλάσματα και από τήν άλλη παρουσιάζουν τήν πράξη τους έν μέρει δικαιολογημένη στα πλαίσια των «φυσικών» άντρικών όρμών και τής συγκυρίας:

• «Οί τύψεις με τσάκισαν».

• «Μετανιώνω — Φέρθηκα σά ζωο — Θέλω να έξιλεωθώ και να

κάνω οτιδήποτε γι' αυτήν, ακόμα και να την παντρευτώ».

- «Σημειώνεται ότι ο Ευάγγελος, παιδί χωρισμένων γονέων, κρατούσε ημερολόγιο όπου περιέγραφε με λεπτομέρειες τη γελοία ζωή που όπως γράφει ο ίδιος έκανε».

- «Τό σκηνικό βγαλμένο από τροπική νύχτα. Άνταύγειες φεγγαριών πάνω στην άμμο και τὰ μισόγυμνα κορμιά της Ίζαμπέλ Ταρντίφ 20 χρονών και της φίλης της Μαρί Άντρέ Ζεφρέ 21 χρονών και οι δύο από τη Βρετανία».

Τί άλλο νόημα μπορεί να έχει αυτή η τελευταία περιγραφή από τό να φτιάξει ειδυλλιακή καλοκαιριάτικη εικόνα διακοπών στο μυαλό του αναγνώστη, και έτσι έστω και ύποσυνείδητα να δικαιολογήσει τό βιαστή, ιδιαίτερα αν δεν είχε γίνει φόνος;

Τέλος είναι σύμπτωση ότι τό 80-90% των ανακοινώσεων για θέματα βιασμών είναι κάπου κρυμμένες μεταξύ τρίτης και τελευταίας σελίδας; Διότι βέβαια πώς είναι δυνατόν να έχουν την ίδια μεταχείριση και βαρύτητα οι εξαγγελίες της κυβέρνησης για την οικονομική πολιτική που αφορούν όλο τον κόσμο, μέ κάποιο βιασμό, ένα καθαρό προσωπικό συμβάν;

Στό κάτω κάτω, όπως γίνονται κλοπές και ληστείες γίνονται και βιασμοί. Είναι γεγονότα της αυτής κατηγορίας και μέσα στην καθημερινότητα. Μόνο κάτι τέτοιο μπορούμε να συμπεράνουμε από την παρακάτω κατά τὰ άλλα «τυχαία» συστέγαση δύο ανακοινώσεων:

Τίτλος:

«Σουηδέζα 20 χρονών βιάστηκε στην Άκρόπολη».

«Σουηδέζα ηλικίας 20 χρονών βιάστηκε από 3 άγνωστους στην Άκρόπολη, προχτές τη νύχτα...».

«Ένας άλλος άλλοδαπός Όλλανδός 30 χρονών κατήγγειλε ότι έπεσε θύμα ληστείας».

Οι εξαιρέσεις βέβαια υπάρχουν. Βλέπουμε έτσι πολλές φορές ανακοινώσεις και άρθρα περί βιασμών να καταλαμβάνουν σημαντική θέση στη διάταξη της ύλης των εφημερίδων και να δίνεται μεγάλη δημοσιότητα στο θέμα. Οι περιπτώσεις όμως αυτές αναφέρονται σχεδόν πάντα σε κάποιους βιασμούς που έχουν κατά πολύ ξεπεράσει κάθε παραδεκτό όριο κοινωνικής συμπεριφοράς (βιασμός Φιλοππάπου) ή συνδυάζονται μέ φόνο. Η κοινωνία όλόκληρη, διά στόματος τύπου, καταδικάζει τη βδελυρή πράξη προσπαθώντας να την εμφανίσει σαν κάτι έντελως εξαιρετικό και έξω από τις αξίες της. Έτσι αποποιείται τις ευθύνες της και νύπτει τας χείρας της.

ΣΠΙΤΙ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ
Δεκέμβριος 1982

**Χτυπούσα
όποια έβρισκα
μπροστά μου**

**ΣΚΟΤΩΝΕ
για να
δείξει ότι
είναι
άντρας...**

**Κάθε φορά που σκότωνα ένωθα να
επιθεβαιώνεται ο ανδρισμός μου**

**Βίος και πολιτεία
Ο «δράκος»
Τώρα και
εμπρηστής!**

**«Κάποιοι» έδιναν
εντολές στο
«δομίστη
Παπαχρόνη».**

ΑΠΟΡΡΗΤΟ - ΚΑΤΑΝΤΟΣ - ΜΙΝΟΝ...

ΥΓΙΗΣ Ο ΠΑΠΑΧΡΟΝΗΣ ΕΙΠΑΝ ΟΙ ΨΥΧΙΑΤΡΟΙ

**Ο «δράκος» αποκάλυψε
ομοφυλόφιλο συνεργό**

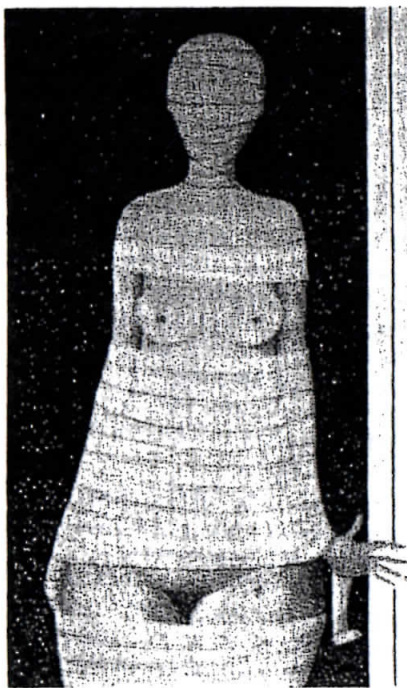
ΤΙ ΛΕΕΙ ΤΟ ΠΟΡΙΣΜΑ ΤΩΝ ΨΥΧΙΑΤΡΩΝ

**«Ο σχιζοφρένεια
βαριάς μορφής
πάσχει ο «δράκος»**

ΔΡΑΚΕ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ!

αγάπη μου!

Ο «ΔΡΑΚΟΣ»

«Δέν είναι ο τύπος του πορωμένου φονιά ο Παπαχρόνης ούτε και ο διεστραμμένος, ο απόκληρος της κοινωνίας και τελικά ο αντικοινωνικός. Είναι ευχάριστος για συντροφιά και έχει την ευχέρεια να μιλάει καλά». *Ελευθεροτυπία*, 16/12/82.

«Ο πατέρας του λέει ότι δεν ανεχόταν προσβολές»...

«Εκεί, επειδή είχαν φουντώσει τα νεύρα μου από την αδικαιολόγητη (;) συμπεριφορά της (έτρεχε όταν είδε να την ακολουθεί στους σκοτεινούς δρόμους και δεν άπαντούσε στα πειράγματά του) και επειδή φώναζε, άπλωσα το χέρι μου και της έκλεισα το στόμα...».

«... Την πείραξα κι εκείνη κάτι μου είπε και με ξεενεύρισε. Τότε φούντωσα και την χτύπησα στο κεφάλι της...».

«... Ήρθεσαι άμα δεν μπορείς; Αυτά που μου είπε με πείραξαν πάρα πολύ... Αφού σηκώθηκα, την έπιασα από το λαιμό, την έσπρωξα και της είπα: Έσένα θά σου κάνω μεγάλο κακό...».

«Όταν είδα το αίμα στο χέρι της και επειδή μου μίλησε πολύ καλά ή κοπέλα, με εγγένεια και καλωσύνη, μετάνιωσα και την άφησα να φύγει...». *Ελευθεροτυπία*, 10/1/83.

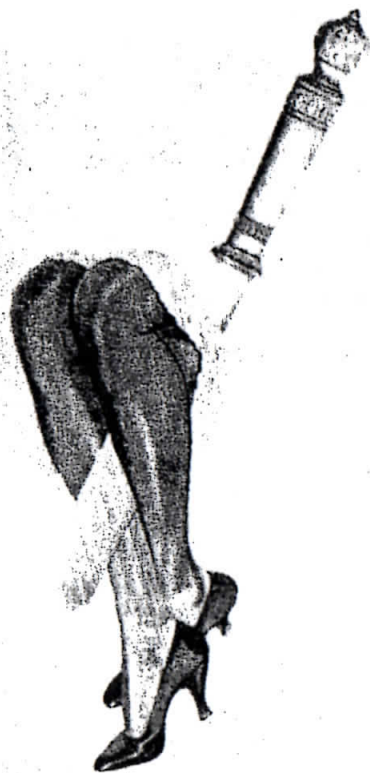
«Πήγε, λέει για πρώτη φορά σε γυναίκα, σ' ένα πορνείο σε ηλικία 13 χρονών. Τον πήγαν φίλοι του. Είχε πλήρη άγνοια του τί σημαίνει έρωτική πράξη. Η Ιερόδουλη ήταν, είπε, βιαστική. Μέ έγδυσε, άρχισε να κάνει πράγματα που μου φαινονταν παράξενα. Ύστερα βαρέθηκε. Μ' έσπρωξε. Μέ πέταξε έξω, λέγοντας στους φίλους μου, "τί μου φέρατε βρέ παιδιά αυτόν έδω". Ντράπηκα. Τά 'χασα. Ήθελα να βάλω τα κλάματα που με κορόιδευαν οι φίλοι μου, αλλά οι άντρες δεν κλαίνε». *Ταχυδρόμος*.

ΚΑΙ ΠΩΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΖΕΤΑΙ

Στις 15 Δεκεμβρίου 1982, ο έφεδρος αξιωματικός των Λ.Ο.Κ. Κυρ. Παπαχρόνης συλλαμβάνεται για δολοφονίες και τραυματισμούς δέκα γυναικών. Η είδηση παίρνει άμέσως τεράστια δημοσιότητα και προβάλλεται καθημερινά από τον τύπο με σειρά άρθρων. Ο «δράκος» της Δράμας, που η δράση του είχε τρομοκρατήσει τό πανελλήνιο, παίρνει σάρκα και όστά. Τόν βλέπουμε στην τηλεόραση να μιλά, δίνει συνεντεύξεις στις εφημερίδες, μαθαίνουμε λεπτομέρειες από τη ζωή και την οικογένειά του. Και όλοι προσπαθούν να ταυτίσουν αυτό τό συμπαθητικό και ευπροσήγορο παιδί με τόν στυγερό δολοφόνο και βιαστή. Πρόβλημα. Γιατί οι βιαστές «είναι» συνήθως κατακάθια της κοινωνίας, περιθωριακά και άποτυχημένα άτομα χωρίς σταθερή οικογενειακή ζωή, άπολιτιστα και αντικοινωνικά στοιχεία. Η εικόνα που προβάλλει ο Παπαχρόνης είναι «διαφορετική» και δεν ταιριάζει με αυτήν που είναι γενικά παραδεκτή για έναν στυγνό δολοφόνο και βιαστή.

Άμνηχανία λοιπόν τις πρώτες μέρες στον Τύπο, αλλά και στην κοινή γνώμη. Άμνηχανία που δεν προέρχεται μόνο από τό ότι ο Παπαχρόνης είναι ψύχραιμος, συμπαθητικός και πρόθυμος για συζήτηση. Ούτε από τό ότι φαίνεται καλός και στοργικός γιός των γονιών του, άριστος στις επιδόσεις του, σοβαρός στην κοινωνική του ζωή. Η άμνηχανία προέρχεται κυρίως από τό γεγονός ότι αυτό τό άτομο —μέ τό κοινωνικό προφίλ που διαγράφεται— δικαιολογεί τις πράξεις του με «καθημερινά» επιχειρήματα. Δηλαδή, ο βιαστής και δολοφόνος Παπαχρόνης δεν εκφράζει σκέψεις παρανοϊκές, αλλά αιτιολογεί τά φοβερά εγκλήματά του με επιχειρήματα που ταυτίζονται με την τρέχουσα, κυρίαρχη και άπολύτως άποδεκτή κοινωνικά αντίληψη για τις γυναίκες.

Γιατί ο Παπαχρόνης επιτίθεται μόνο σε γυναίκες. Αυτές τόν τραυμάτισαν στην τρυφερή εφηβεία, αυτές τόν κράτησαν μακριά από μία φυσιολογική έρωτική ζωή με την κακία τους, αυτές τόν έκνευρίζουν, τόν κάνουν να «φουντώνει» γιατί δεν τού φέρονται καλά και άρνούνται την παρέα του. Ποιός άντρας δεν έχει νιώσει τά ίδια συναισθήματα; Αυτός όμως έφτασε να σκοτώσει! Η διαφορά είναι πράγματι πολύ σοβαρή.

«Είχα άτυχες έμπειρίες στην έφηβική μου ηλικία. Δέν ήθελα νά ίκανοποιηθώ σεξουαλικά από τά θύματά μου. Ήθελα νά εκδικηθώ». Μεσημβρινή, 16/12/82.

«Χτυπούσα όποια έβρισκα μπροστά μου... Ήθελα νά άποδείξω πώς δέν ήμουν όμοφυλόφιλος καί ούτε άνίκανος, αλλά όλοκληρωμένος άντρας». Τά Νέα, 16/12/82.

«Ό άδελφός μου ήταν φυσιολογικός άνθρωπος, όπως κάθε νέος της ηλικίας του είχε τά προβλήματά του, τά όποια δέν ήταν ψυχολογικά. Δέν είναι ψυχοπαθής ό άδελφός μου».

«Ή άναλγησία καί ή ψυχρότητά του ήταν έξω από κάθε πρόβλεψη. Καί ή πλήρης τάξη του λόγου καί της σκέψης του καθώς καί ή ήρεμία καί ή αυτοκυριαρχία του —όταν μάλιστα γνώριζε ότι τόν βλέπουν εκατομμύρια μάτια— επέτειναν τόν άποτροπιασμό των τηλεθεατών».

«Τετρακόσια τά 'χει ό Παπαχρόνης».

«Δέν είναι σχιζοφρενής, ούτε πάσχει από κάποια βαριά ψυχική νόσο ό Κυριάκος Παπαχρόνης. Αυτό πιστεύουν οι ψυχίατροι πού τόν εξέτασαν, άν καί δέν έχουν καταλήξει σέ όριστικά συμπεράσματα...». Έλευθεροτυπία, 23/2/83.

«Βίος καί Πολιτεία — Ό δράκος τώρα καί έμπρηστής!» Έλευθεροτυπία, 22/1/83.

«Όμολόγησε ότι ήταν βομβιστής ό δράκος». Τά Νέα, 21/1/83.

«Κάποιοι έδιναν εντολές στον βομβιστή Παπαχρόνη;» Τά Νέα, 24/1/83.

«Υπεύθυνος καί γιά τόν έκτροχιασμό τρένου ό δράκος;» Καθημερινή, 4/2/83.

«Είχε επί ένα χρόνο σχέσεις μέ όμοφυλόφιλους καί συμμετείχε σέ "πάρτυ" πού όργάνωναν». Τά Νέα, 24/1/83.

«Είχε σχέσεις — όχι μόνο πλατωνικές — μέ όμοφυλόφιλους, χωρίς όμως ό ίδιος νά έχει τάσεις όμοφυλοφιλίας...». Έλευθεροτυπία, 22/1/83.

«Δράκε άγάπη μου».

«Στίς φυλακές ό Παπαχρόνης άρχισε νά παίρνει έπιστολές από θαυμάστριές του!... Μιά τελευταία, από τήν περιοχή Θεσσαλονίκης, σχημάτισε τό σχήμα των χειλιών της μέ κραγιόν στό χαρτί κι έγραψε: "Σ' αγαπώ καί σέ θαυμάζω κι άς θέλουν οι άλλοι νά λέ-

«Όμως ό Παπαχρόνης δέν είναι τρελός. Όλα όσα λέει συμβιβάζονται άπόλυτα μέ τήν κυρίαρχη ιδεολογία της καταπίεσης, μέ τήν κοινωνική πραγματικότητα πού δίνει στον κάθε άντρα άπεριόριστα δικαιώματα πάνω σ' όλες τίς γυναίκες. Κάθε γυναίκα έρρει καλά πόσο ακριβά πληρώνει κάθε μέρα τήν όποιαδήποτε άρνησή της, τήν προσπάθεια νά ανατρέψει αυτή τήν πραγματικότητα. Τό τίμημα πού πληρώνει κάθε μία είναι διαφορετικό καί πολύμορφο, άνάλογα μέ τή συγκυρία. Όμως ή ουσία, ή νοοτροπία πού γεννά καί άναπαράγει αυτή τήν πραγματικότητα παραμένουν.

Ό Παπαχρόνης προσπαθεί νά αιτιολογήσει τή συμπεριφορά καί τίς πράξεις του χρησιμοποιώντας ως κύριο έπιχείρημα τό ψυχολογικό τραύμα πού του δημιούργησε ή άσχημη συμπεριφορά κάποιας πόρνης όταν ήταν έφηβος. Ό «συμπαθής» αυτός νέος καταντά «δράκος» εξαιτίας της γυναικείας συμπεριφοράς. Δέν ένσαρκώνει μήπως αυτό τό έπιχείρημα τή ρητή ή άρρητη, τή διάχυτη ή έσωτερικευμένη αντίληψη πού κυριαρχεί γύρω από τό θέμα της περιβόητης «γυναικείας άσπλαχνίας»;

Ό Παπαχρόνης, λοιπόν, δέν είναι τρελός. Όλες οι ένδείξεις συνηγορούν γι' αυτό. Οι γιατροί είναι σίγουροι. Λέει πράγματα καθημερινά, πού ό καθένας ταυτίζεται μ' αυτά. Άλλά αυτός διαπράττει φόνο. Ή συναισθηματική αντίφαση είναι τεράστια. Τί άνακούφιση λοιπόν όταν προκύπτει ότι είναι έπιπλέον φασίστας, βομβιστής, έκτροχιαστής τρένων καί —σάν νά μήν έφταναν αυτά— είχε σχέσεις μέ όμοφυλόφιλους... Άνεξάρτητα από τό άν οι κατηγορίες αυτές είναι άληθινές —πράγμα πού δέν μας ένδιαφέρει έδω— σίγουρο είναι —τό μαρτυρούν οι αντιδράσεις του Τύπου— ότι διέρρηξαν τήν ταύτιση καί λειτουργήσαν άπεννοχοποιητικά γιά τό άντρικό κοινό. Γιατί ό φασισμός είναι έπάρατη έννοια γιά τους Έλληνες καί συνδέεται μέ τίς πιό άποτρόπαιες πράξεις. Καί είναι πολύ βολικό νά έπιρρίπτονται όλα τά φοβερά πού συμβαίνουν γύρω μας στό φασισμό. Έτσι τό ύγιές κοινωνικό σύνολο μένει άλώβητο καί ή διαχωριστική γραμμή διαγράφεται καθαρά. Κάτω από τό φώς της φασιστικής του ιδεολογίας, τά έπιχειρήματα του Παπαχρόνη χάνουν τήν άναγνωρίσιμη καθημερινότητά τους. Πόσο μάλλον όταν στην εικόνα μπαίνει καί ό παράγοντας όμοφυλοφιλία...

Έτσι οι πραγματικές αιτίες του προβλήματος μετατίθενται. Όχι του φόνου, αλλά της κυρίαρχης ιδεολογίας της καταπίεσης πού άσκοούν οι άντρες στις γυναίκες. Ή κοινωνία άποποιείται τίς ευθύνες της, ή άναπαραγωγή του φυλετισμού μπαίνει στό περιθώριο καί οι «φυσιολογικοί» άντρες κοιμούνται έπιτέλους ήσυχoi.

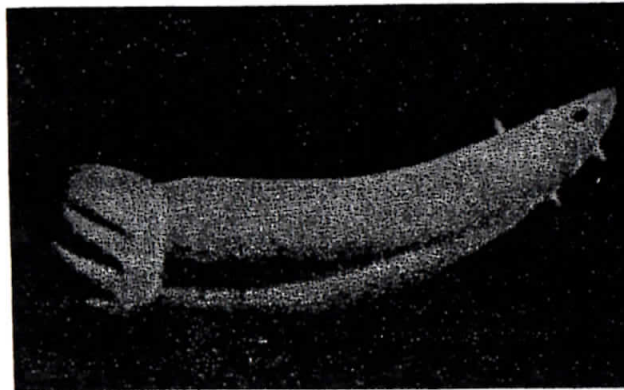
Καί σάν νά μήν έφταναν αυτά, έρχεται δώρο εξ ουρανού ή περίφημη ύπόθεση των έρωτικών γραμμάτων πού άπευθύνουν γυναίκες στό δράκο. Πώς άλλιώς νά εξηγήσει κανείς τήν έκταση καί τή δημοσιότητα πού πήρε ή ύπόθεση αυτή; Γίνεται λόγος γιά πλη-

νε για σένα δοχημα πράγματα"...». 'Ελευθεροτυπία, 21/1/83.

«Πάθος αρκετό να διασπάσει αστυνομικό κλοιό ακόμα και όταν είναι φανερό ότι ο φρουρούμενος δράκος δεν μπορεί, δεν υπάρχει περίπτωση — υπό τις περιστάσεις — να ανταποκριθεί. Έτσι με τις χειροπέδες στα χέρια ούτε ένα χαστούκι της προκοπής δεν μπορεί να δώσει! (...) 'Ο όρθιος ένοπλος βίαιος πολεμιστής παραμένει άκαταμάχητα γοητευτικός έστω και αν χρησιμοποιεί τα όπλα του για να σφάζει γυναίκες. Π λέω; 'Ιδιαίτερα επειδή χρησιμοποιεί τό δ-πλο του για να σφάζει. Όταν δέ ή επίθεση συνδυάζεται με βιασμό έ τότε πιά τό πράγμα είναι όνειρο μαγευτικό που έγινε πραγματικότητα. Καί ποιός μαζεύει τίς κομμώτριες που έπρεπε μέχρι τή στιγμή του "δράκου" να άρκεστούν σε μία άραιή και καμιά φορά όχι τόσο εύλικρινή σφαλιάρα. Τι να τήν κάνουν τήν σφαλιάρα άμα δεν βγαίνει άπ' τήν καρδιά σου λέει ό άλλος.

Σας σοκάρουν οι έκφράσεις; Μιά κοπέλα που δεν κρατήθηκε και τόν φίλησε στο στόμα δημόσια ήταν... ψυχίατρος! Τό έλεγα σε μία φίλη μου και μου είπε: "Ναι, αλλά πρώτα γυναίκα...". Καί θυμήθηκα άλλη φίλη μου, στενή συγγενή της προηγούμενης, που είχε πάει στη δίκη των βασανιστών της χούντας και όταν τήν ρώτησα τί της έκανε εντύπωση μου είπε: "Τι να σου πω, αυτός ό Σπανός... πολύ άντρας, δηλαδή, άντρας, άντρας, πώς να στο πω".

'Η κυρία είναι μέσα "στον προσδευτικό χώρο" και πολύ καλλιεργημένη, αλλά είναι και αυτή, πρώτα γυναίκα...». Τηλέμαχος Μαράτος, Καθημερινή, 19/2/83.

θώρα γραμμάτων — πού δεν τά είδαμε άλλωστε ποτέ, εκτός από μία άμφίσημη φράση — για έρωτομανία των γυναικών προς τό δράκο. Τό μέτωπο που είχε διαρραγεί συσφίγγεται πάλι. "Ως και οι σωματοφύλακές του αντιμετωπίζουν τόν Παπαχρόνη με άλλο μάτι. 'Αφού οι γυναίκες τόν έρωτεύονται, σημαίνει ότι τά θέλουν... Κανείς φυσικά δεν θά τολμήσει να ξεστομίσει τό μπράβο στο δράκο, για όλους όμως ή πράξη του σχετικοποιείται, ή βαρύτητά της συρρικνώνεται, αναιρείται κάποτε.

Οι δημοσιογράφοι κάθε λογής συναγωνίστηκαν σε φαντασία γύρω από τό θέμα αυτό. Πήρανε ως και συνεντεύξεις από ειδικούς. Καί καταλήξαμε εκεί άπ' όπου ξεκινήσαμε: Οι γυναίκες φταίνε για όσα παθαίνουν. 'Αφού τά θέλουν, καλά να πάθουν. 'Αλλωστε για να έρωτεύονται ένα δράκο σημαίνει ότι φαντασιώνουν και επιθυμούν τό βιασμό. "Ό,τι λοιπόν και να τούς κάνει κανείς λίγο είναι...

Κύριο χαρακτηριστικό άλλωστε της φυλετικής καταπίεσης είναι ή βαθιά περιφρόνηση που τρέφει ό καταπιεστής για τόν καταπιεζόμενο και πού δικαιολογεί κάθε του πράξη.

"Έτσι όλα ξαναγίνονται όπως πρίν και ή τάξη επικρατεί και πάλι. "Ας μή σταθούμε στο γεγονός ότι φυσικά ή άναταραχή θά ήταν μικρότερη αν οι φόνοι περιορίζονταν σε γυναίκες όπως ή πόρνη — πρώτο θύμα. (Βιασμοί γίνονται κάθε μέρα, δέ θά έφταναν από μόνοι τους για τόσο κακό.) Τό γεγονός ότι στα θύματα περιλαμβάνεται και μία σεμνή κοπέλα από σοβαρή, αστική οικογένεια έπαιξε όπωσδήποτε ρόλο στο μέγεθος του άποτροπιασμού που έκδηλώθηκε. Μήπως όμως έντέλει και οι σεμνές και σοβαρές κοπέλες δεν είναι γυναίκες;

'Η ιστορία του φοβερού «δράκου» όχι μόνο δεν διατάραξε τελικά τά καλώς κείμενα, αλλά επιβεβαίωσε και σταθεροποίησε τήν ίδια ιδεολογία που δημιούργησε και αυτόν ως άκραία έκφρασή της.

Τά γράμματα πού ακολουθοῦν εἶναι πρὶν ἀπ' ὅλα προῖόν ὀργῆς καὶ ἀγανάκτησης. Συζητήθηκαν, ἀποφασίστηκαν, γράφτηκαν, ὑπογράφηκαν καὶ ταχυδρομήθηκαν ἢ μοιράστηκαν μέσα σέ λίγες ὥρες κάθε φορά.

Πρόκειται γιά ἡμερες καὶ ὀργισμένες ἀντιδράσεις πού προκατήθηκαν ἀφενὸς ἀπὸ μιὰ εἰδηση στὸν τύπο πού προανήγγελλε κατὰπτυστο νοῦμερο σέ φιλόδοξη ἐκπομπή τῆς ΕΡΤ1, καὶ ἀφεντέρου ἀπὸ διάφορα σχόλια τοῦ γενικά ἀξιοθρήνητου ἐλληνικοῦ μας καθημερινοῦ τύπου γραμμένα ἀπὸ δημοσιογράφους πού τοῦ ἀξίζουν. Καί ἡ ἐκπομπή (ἀπὸ τὴν ὁποία πρὸς τὸ παρὸν φαίνεται πὼς γλιτώσαμε) καὶ τὰ σχόλια πανηγύριζαν ἐμμετικά γιά τὸν «ἀγιάτρευτο» «μαζοχισμό» τῶν γυναικῶν καὶ τὴν ἀκατανίκητη γοητεία τοῦ ἀκατανόμαστου «Δράκου».

Κύριε Διευθυντή τῆς ΕΡΤ-1

Κατάπληξη καὶ ὀδυνηρότατο αἶσθημα προσβολῆς μᾶς προξένησαν οἱ ὑπεύθυνοι τοῦ κρατικοῦ ὀργανισμοῦ πού διευθύνετε, ὅταν διαβάσαμε στὴν ἐφημερδα τὸ Βῆμα (20.2.83) τὴν εἰδηση γιά τὸ περιεχόμενο τῆς ἐκπομπῆς τῆς ΕΡΤ-1 (μέ τίτλο «Σκεπάζω-ἔσσκεπάζω»). Ἡ ἐκπομπή μεταξύ ἄλλων θά περιέχει σατιρική παρουσίαση πολλαπλοῦ κακουργήματος. Γνωστή ἡθοποιὸς θά ἐμφανίζεται καὶ θά ἐγκαλεῖ τὸν ὑπόδικο ὡς δράστη εἰδεχθῶν ἐγκλημάτων στὸ δνομα τῶν γυναικῶν: ἔσχατος ἐξευτελισμὸς τοῦ μισοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας, μέ ἀφορμὴ γράμματα ὑποπτης προέλευσης, πού βρῆκαν ἀνεπίτρεπτη δημοσιότητα στὸν ἡμερήσιο τύπο.

Πρόκειται, κύριε Διευθυντή τῆς ΕΡΤ-1, γιά διαφήμιση τῶν εἰδεχθέστερων κατὰ τὸ κοινὸ ποινικὸ δίκαιο ἐγκλημάτων. Πρόκειται γιά ἀδιανόητη μέ κάθε κοινωνική ἠθική ἐπὶ κληση τοῦ ὑποψήφιου θύματος πρὸς τὸν ὑποψήφιο βιαστή καὶ δολοφόνου. Πρόκειται γιά ἐπηρεασμὸ τοῦ δικαστηρίου πρὸς εὐνοϊκή μεταχείριση τοῦ ὑποδίκου γιά πολλαπλά κακουργήματα, ὅταν εἰδεχθῇ ἐγκλήματα ἐμφανίζονται σὰν ἐλαφρά καὶ ἱκανὰ νὰ προκαλέσουν ἱλαρότητα. Πρόκειται γιά ἀνῆθικη προσβολή στὴ μνήμη τῶν δολοφονημένων γυναικῶν καὶ βαριὰ ἀσέβεια στὸ πένθος τῶν συγγενῶν τους.

Ὅλα τὰ παραπάνω: ἀπὸ τὴν ἐθνικὴ τηλεόραση σέ ὥρα μεγάλης ἀκροατικότητας καὶ μέ σκοπὸ τὴν ψυχαγωγία.

Κινητοποιεῖται:

- στὸν κ. Ὑπουργὸ Προεδρίας,
- στὸν κ. Ὑπουργὸ Δικαιοσύνης,
- στὸν κ. Εἰσαγγελεὰ τοῦ Ἀρείου Πάγου,
- στὴν κα Σύμβουλο τοῦ Πρωθυπουργοῦ στὰ γυναικεῖα θέματα Χ. Λαϊοῦ-Ἀντωνίου,

Ἐφη Ἀβδελά
Χρῦση Ἰγγλέση
Ρούλα Κοντράρου
Μαρία Νασιάκου
Μαρίνα Παπαγιαννάκη
Ἄννα Φραγκουδάκη

τοὺς ὁποίους καὶ παρακαλοῦμε νὰ κοινοποιήσουν μέ τὴ σειρά τους τὸ περιεχόμενο αὐτῆς τῆς διαμαρτυρίας στὸν κ. Πρωθυπουργὸ τῆς χώρας.

ΕΠΙΚΑΙΡΟΣ ΚΑΝΙΒΑΛΙΣΜΟΣ

Ἡ σύλληψη τοῦ δράστη πολλαπλοῦ κακουργήματος, τοῦ λεγόμενου «δράκου», ἔφερε στοὺς φῶς σέ μέγεθος πρωτοφανές ἓνα φαινόμενο ἀνατρίχιαστικό, ἀποκαλυπτικό ἰδεολογίας φασιστικῆς καὶ φυλετικῆς, στὰ μέσα μαζικῆς ἐνημέρωσης.

Παραβλέπουμε τὴν μερίδα τοῦ τύπου ποὺ ἐμφανίζεται καὶ εἶναι ἀκροδεξιό-σκανδαλοθηρικός. Καὶ διαπιστώνουμε ὅτι ἡ «Ἐλευθεροτυπία» δημοσιεύει (21.1.83) ἄρθρο ποὺ ἀντιμετωπίζειτα σοβαρά καὶ γίνεται, στὴ συνέχεια, ἀφορμὴ γιὰ ἄλλα ἄρθρα, ἀνάμεσα σ' αὐτὰ καὶ τῆς «Καθημερινῆς» (19.2.83) καὶ ἀκόμα γιὰ σατιρικὴ ἐκπομπή στὴν τηλεόραση («Τὸ Βῆμα» 20.2.83).

Τὸ ἀρχικὸ ἄρθρο τῆς Ἐλευθεροτυπίας (τοῦ κ. Λασκαρέλια) ἀναφέρεται σέ ὑποτιθέμενα «γράμματα» γυναικῶν πρὸς τὸ «δράκο», ποὺ τελικά εἶναι «ἔνα» γράμμα, ποὺ δὲν ξέρουμε τὸ περιεχόμενό του καὶ μᾶλλον οὔτε ὁ ἴδιος ὁ δημοσιογράφος τὸ ξέρει. Τὸ ὑποπτις προέλευσης αὐτοῦ «γράμμα», ἂν πραγματικά ὑπάρχει, ἐπιτρέπει στοὺς δημοσιογράφους νὰ κατασκευάσει πεντάστιχο μυθιστόρημα, μὲ περιεχόμενο «τὶς γυναῖκες», ποὺ ἐμφανίζονται «θαυμάστριες» τοῦ «δράκου», κάτω ἀπὸ τὸν τεράστιο τίτλο: «Δράκε, ἀγάπη μου». Μὲ βάση τὴν «πληροφόρηση» αὐτή, ἀρθρογράφος τῆς «Καθημερινῆς» (ὁ κ. Τ. Μαρατός) στηρίζει μακροσκελές ὕβρεολόγιο ἐναντίον «τῶν γυναικῶν» (ὕβρεολόγιο ποὺ σηκώνει μὴνυση τουλάχιστον ἀπὸ ὀρισμένα ἐπαγγελματικά σωματεία). Καὶ τὸ πιὸ ἀπίστευτο, ἡ τηλεόραση (μὲ συμμετοχὴ τοῦ κ. Γ. Μόρτζου) ἐτοιμάζει σατιρικὴ ἐκπομπή μὲ θέμα τὴν «ἔρωτομανία τῶν γυναικῶν» πρὸς τὸ «δράκο».

Ἡ δημιουργία μιᾶς «πληροφορίας» ἀπὸ τὸ τίποτα εἶναι γνωστὴ φασιστικὴ διαδικασία.

Τὸ πρόβλημα εἶναι ὅμως ὅτι κανενὸς δημοσιογράφου δὲν θὰ περνοῦσε ἀπὸ τὸ μυαλό, καὶ ἂν υποθέσουμε ὅτι περνοῦσε δὲν θὰ ἔβλεπε ποτέ τὸ φῶς τῆς δημοσιότητας, ἄρθρο ποὺ θὰ πληροφοροῦσε π.χ. ἀντίστοιχα γιὰ τὸ ναζὶ δολοφόνου τῆς Λυών: «οἱ Ἑβραῖοι ἀγαποῦν τὸν Μπάρμπι». Ὅπως κανενὸς καλλιτέχνη δὲν θὰ περνοῦσε ἀπὸ τὸ μυαλό, καὶ ἂν υποθέσουμε ὅτι περνοῦσε, ποτέ δὲν θὰ ἔφτανε στὶς ἐφημερίδες, ἡ εἰδηση ὅτι ἐτοιμάζεται σατιρικὴ ἐκπομπή π.χ. γιὰ τὸν κατηγορούμενο γιὰ τὴ δολοφονία τοῦ ἀστυφύλακα ποὺ κρατεῖται στοὺς Βέλγιο.

Συνήθως ὁ ἑλληνικὸς τύπος δὲν ἀντιμετωπίζει μὲ εὐμένεια, οὔτε πληροφορεῖ τὸ κοινὸ γιὰ τυχόν τραύματα στὴ νεανικὴ ζωὴ τοῦ ὁποιοῦ δράστη εἰδεχθῶν ἐγκλημάτων. Γιὰ τὸ συγκεκριμένο δολοφόνου, ποὺ ἀποκαλεῖται «δράκος», ὁ τύπος ἔχει μιὰ στάση, γέννημα ἀνατρίχιαστικῆς ἰδεολογίας, ποὺ προσπαθεῖ νὰ μειώσει τὴ βαρύτητα τῶν κακουργημάτων. Εἶναι ὁ μόνος δολοφόνος γιὰ τὸν ὁποῖο ἡ κοινὴ γνώμη πληροφορήθηκε τὰ προτερήματά του, τὴ συμπάθεια ποὺ ἐμπνέει, τὰ ἐλαφρυντικά του. Ὁ τρόπος τῆς παρουσίας του, ἡ βιογραφία του, ἡ τερατώδης κατασκευὴ ὅτι οἱ γυναῖκες τὸν ἐρωτεύονται, ὅλα συνηγοροῦν στὴν ἀνασκευή τῆς βαρύτητας τῶν ἐγκλημάτων. Δηλαδή, γιὰ τὸ συγκεκριμένο δολοφόνου ἀνατρέπεται ἡ τρέχουσα ἠθικὴ ποὺ ἐπιβάλλει στὸν τύπο νὰ μὴν τὸν ἐξωραΐζει.

Μόνη διαφορά τοῦ ἀπὸ ἄλλους δολοφόνους εἶναι ὅτι αὐτὸς εἶναι «βιαστής-δολοφόνος». Κρύβεται στοὺς μυχούς τῶν ἀντρῶν (καὶ προφανέστατα τῶν δημοσιογράφων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀρχισυντακτῶν, τῶν καλλιτεχνῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν διευθυντῶν τῆς ΕΡΤ) ἡ ἄποψη ὅτι ὁ βιασμὸς συνυπάρχει μὲ τὴν εὐθύνη καὶ τὴν ἐνοχὴ τῶν θυμάτων. Ὁ δολοφόνος εἶχε τραυματιστεῖ ψυχικὰ στοὺς παρελθόν ἀπὸ γυναῖκες, ἄρα βιαστής-δολοφόνος ἐγινε ἐξαιτίας τῶν γυναικῶν. Τὸν ἀγαποῦν οἱ γυναῖκες, ἔτσι εἶναι ἀξίες τῆς τύχης τῶν θυμάτων. Τόσο βαθιὰ ριζωμένη εἶναι φαίνεται ἡ βαριὰ φυλετικὴ αὐτὴ προσβολὴ τῶν γυναικῶν στοὺς κεφάλαιους, ποὺ ἐπειδὴ δὲν μποροῦσαν νὰ μιλήσουν γιὰ ἐνοχὴ τῶν σφαγμένων γυναικῶν, τόλμησαν νὰ κατασκευάσουν τὴν ἐνοχὴ ὅλων τῶν γυναικῶν.

Φοβερό δὲν εἶναι μόνο πὼς ὑπάρχουν τόσοι ποὺ πιστεύουν τὰ παραπάνω. Ἀκόμα πιὸ φοβερό καὶ οἰγούρα πολὺ ἐπικίνδυνο γιὰ ὁλόκληρὴ τὴν κοινωνία εἶ-

ναι νὰ ἀπουσιάζει ὁ κοινωνικὸς ἐλεγχος ποὺ ἐμποδίζει τέτοιες τερατώδεις ἀποφῆς νὰ προβάλλονται δημόσια.

Ἡ ἠθικὴ τῆς κοινωνίας μας σέ κανέναν δὲν ἐπιτρέπει νὰ πεῖ στὴν τηλεόραση: «ζήτω τὰ κρεματόρια τοῦ ναζισμού», «σκοτώστε τοὺς μαύρους» καὶ ἄλλα ἀντίστοιχα. Ἐπιτρέπει ὅμως στὸν καθένα ποὺ δουλεύει στὰ πανίχυρα μέσα ἐπιρροῆς τῆς κοινῆς γνώμης νὰ τολμάει νὰ γράφει (θεωρώντας το καὶ ἀστεῖο) πὼς «ὁποῖος βιάζει καὶ σκοτώνει γυναῖκες εἶναι λιγότερο ἐγκληματίας, λιγότερο ὑπεύθυνος καὶ ὀχι ἀλεχθής».

Εἶναι τραγικὸ νὰ χρειάζεται νὰ διαμαρτύρονται κάποιες γυναῖκες γιὰ κάτι τόσο χονδροειδῶς ἀνεπίτρεπτο. Εἶναι ἐπικίνδυνη ἡ ἀπουσία ἐκείνης τῆς κοινωνικῆς εὐαισθησίας ποὺ θὰ ἀπέτρεπε καὶ τὴ δημόσια «ὑβρί» καὶ μιὰ τέτοια διαμαρτυρία.

Ζοῦμε ἀλήθεια σέ μιὰ κοινωνία ὅπου βασιλεύει ἡ ὑποτίμηση τῶν γυναικῶν. Ἀλλὰ ὑπάρχουν καὶ ὅρια. Νομίζαμε πὼς ὁ κανιβαλισμὸς εἶχε ξεπεραστεῖ σ' αὐτὸ τὸ στάδιο τοῦ πολιτισμοῦ. Μέχρι ἐκεῖ, μᾶς προστατεύει πιά καὶ ἡ νομοθεσία. Δὲν πρόκειται γιὰ ἰδεολογία τῆς ἀνισότητος, ἀλλὰ γιὰ θέμα ἀρμοδιότητας τοῦ Εἰσαγγελέα.

Ἐφη Ἀβδελά - Χρύση Ἰγγλέση - Μαριάννα Κονδύλη - Αἴμη Μπακούρου
Γεωργία Ντούσια - Μαρίνα Παπαγιαννάκη - Ἐλενα Παπαδοπούλου
Μαρίνα Περρὴ - Χαρά Τσουκαλά - Ἄννα Φραγκουδάκη - Χριστίνα Χαρέμη

Πρὸς τίς ἐφημερίδες: Νέα, Βῆμα, Ἐλευθεροτυπία, Καθημερινή, Αὐγὴ

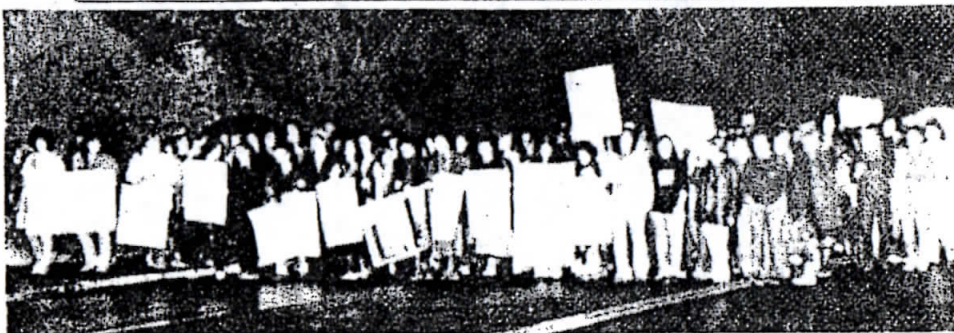

...Κι ὅπως γίνεται πάντα μέ ὅλους τούς κακούς, ἔτσι ἔγινε καί μέ τόν κακό «Δράκο»· μπῆκε στή φυλακή. Μπῆκε στή φυλακή γιατί πέρα ἀπό τά συνηθισμένα ἐργαλεῖα σεξιστικῆς ἐπίθεσης χρησιμοποίησε, ξεπερνώντας τά ἀνεκτά ὅρια, μαχαίρι. Τό μαχαίρι ὅμως ἔχει τήν ιδιότητα νά σκοτώνει ἢ ν' ἀφήνει σημάδια ἀνεξίτηλα καί φανερά στά μάτια ὄλων, κι αὐτό γιά τούς πολιτισμένους (ιδίως ὅταν εἶναι τρισχιλιετίς) λαούς εἶναι ἀπαράδεκτο.

Μήπως ὅμως θά 'πρεπε νά βρεθεῖ καί κάποιος τρόπος πού θά μᾶς προστατέψει κάπως καί ἀπό τούς «Δράκουλες», πού σέ κάθε καλή εὐκαιρία (ὅπως ἦταν αὐτή τῆς δίκης τοῦ «Δράκου») ρουφοῦν ἀσύστολα σεξιστική χολή καί ξερνοῦν ἀτιμώρητα μισογυνικό παραλήρημα πάνω στίς σελίδες τοῦ αὐτοαποκαλούμενου καθημερινοῦ δημοκρατικοῦ τύπου;

Τό φυλλάδιό μας βρισκόταν ἤδη στό τυπογραφεῖο ὅταν ἄρχισε καί τελείωσε ἡ δίκη τοῦ «Δράκου». Δέν εἶχαμε πιά τό χρόνο (οὔτε τό κουράγιο) νά σχολιάσουμε τά δημοσιεύματα τοῦ τύπου γύρω ἀπό τό θέμα. Σκεφθήκαμε ἐπίσης ὅτι μᾶλλον τελειώσανε καί τά περιθώρια σχολιασμοῦ, καί τό μόνο πού ἔμενε ἦταν νά ἐκσφενδονίσουμε σ' αὐτούς πού τούς πρέπανε ἀγνά ἢ μή προϊόντα τῆς ἐλληνικῆς γῆς ἢ τῆς ἐλληνικῆς ἢ μή ἀγροτικῆς βιομηχανίας.

Ὡσπου νά ὀριμάσει σέ πολλές ἀπό μᾶς ἡ τελευταία ἰδέα, ἐπισημαίνουμε ὅτι ἀνάμεσα σέ παλαίμαχους προαγωγούς τοῦ εἶδους (εὐνοοῦμε τοῦ χυδαίου σεξισμού) διακρίθηκε, ἢ καλύτερα ἔλαμψε, νέος ἀστέρας πού ἀκούει στό ὄνομα **Γ. ΛΙΑΠΗΣ**.

Ὁμάδα Τύπου:

Ἐφη Ἀβδελά
Νάσια Μαγιάκου
Μαρία Μαρουδῆ
Αἴμη Μπακούρου
Μαρίνα Παπαγιαννάκη
Γεωργία Ντούσια
Ἐλενα Παπαδοπούλου
Μαρίνα Περρῆ

Χαρί Τσωναζά